neprikl ausoma lietuva

Montrealis • 1971. XI. 10 • Nr. 1271

LITUANIE INDEPENDANT • INDEPENDENT LITHUANIA • EST. 1941

Mr. J. Ruzienius
19265 Beaverland Ave.
Detroit, Mich. 48219
USA

Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

LKA

Visi sutartinai

Kanados Lietuvių Bendruomenės VIII-osios krašto tarybos pirmos sesijos, įvykusios 1971 m. spalio 23 d., tėvų pranciškonų patalpose, 1011 College St., Toronto, Ont.,

REZOLIUCIJOS BROLIAMS IR SESĖMS LIETUVOJE

Kanados Lietuvių Bendruomenės VIII Krašto tarybos pirmoji sesija, susirinkusi Toronte, Ont., 1971 m. spalio 23 d., sveikina Jus, sesės ir broliai, pavergtoje tėvynėje ir linki Jums ištverti lietuviškame kelyje.

Mes visi, tėvynėje ir išeivijoje, dirbame bendram tikslui — lietuvių tautos ir lietuvių kultūros išlaikymui, tvirtai tikėdami, kad mūsų tėvynė vėl bus laisva ir nepriklausoma.

KANADOS LIETUVIAMS

Kanados Lietuvių Bendruomenės VIII Krašto tarybos pirmoji sesija kviečia į talką visus geros valios lietuvius.

1. Visi lietuviai kviečiami susirūpinti vaikų lietuvišku auklėjimu, jų lankymu šeštadieninės mokyklos ir jų įjungimu į lietuviškas organizacijas. Ateikime vieni kitiems į talką šioje svarbioje srityje.

2. Šeštadieninių mokyklų mokytojai prašomi atkreipti ypatingą dėmesį į tai, kad vaikai pamokų metu ir per pertraukas naudotų tik lietuvių kalbą.

3. Jaunimo organizacijos raginamos jau dabar ruoštis jaunimo kongresui ir tautinių šokių šventei Chicagoje 1972 m., o apylinkių valdybos prašomos pasirūpinti, kad kuo daugiausia jaunimo dalyvautų tuose svarbiuose parengimuose. Dideli parengimai išugdo jaunimo širdyse pasididžiavimą, o tai ir yra svarbiausias paskatinimas išlikti lietuviais.

4. Apylinkių valdybos ir šalpos būreliai raginami parinkti aukų ir pasiųsti Vasario 16 gimnazijos naujo bendrabučio statybai ir Thunder Bay lietuviško sodelio įrengimui paremti.

PADĖKOS

Kanados Lietuvių Bendruomenės VIII Krašto tarybos pirmoji sesija dėkoja:

Visiems ją žodžiu ir raštu sveikinusiems;

Krašto valdybai, ypač jos pirmininkui dr. S. Čepui, už didelį ir nuoširdų darbą per paskutiniuosius trejus metus ir kartu linki naujajai valdybai našaus darbo;

Meno ir jaunimo vienetams bei jų vadovams už lietuvių vardo garsinimą Kanadoje ir išvykomis į Europą ir kitus kraštus;

Tėvams pranciškonams už patalpas, o Toronto apylinkei, ypač jos valdybai, už nuoširdų sesijos globojimą.

Sesija reiškia pasitenkinimą dėl gausaus atstovų dalyvavimo suvažiavime, ypač užgirdama tuos, kurie atvyko iš Winnipego ir kitų tolimųjų apylinkių. Su džiaugsmu ji sveikina jaunimą, taip gausiai susirinkusį į šią sesiją ir taip aktyviai dalyvavusį jos darbuose.

IŠ CLEVELANDO GRANDINĖLĖS REPERTUARO – "OŽELIS"

VERČIA SUSIMĄSTYTI

Gyvai ir plačiai dar vis komentuojamas tautinės Kinijos pašalinimas iš Jungtinių Tautų organizacijos. Šis įvykis turi ir gilesnių implikacijų ar net pusiau tiesioginio ryšio su galimu Lietuvos ir kitų Baltijos valstybių reikalų iškėlimu Jungtinių Tautų forume.

Pirmiausia, negalima nesutikti su sovietinės Tasso agentūros džiugavimu, kad taut. Kinijos išmetimas buvo didžiuliu akibrokštu visai JAV užsienio politikai. Tai gili tiesa, kuri, nežiūrint visų Amerikos užkulisinių manevravimų ir pastangų, atnešė nelabai tikėtą ar lauktą pralaimėjimą.

Kaip ten bebūtų, Amerikos taut. Kinijos klausimu politiką rėmė visa eilė valstybių, bet, kaip pasirodė, to neužteko nė sąlyginiam laimėjimui.

Kiekvienam dabar jau aišku, kad sekantį kartą, kai JAV teks kelti, ginti ir palaikyti kurį tarptautinės reikšmės klausimą, amerikiečiai turės būti kurkas atsargesni arba žymiai geriau pasiruošę, gal net užsigarantavę laimėjimą. Sovietinis Tassas vargu ar skystavo, kalbėdamas apie smūgį Amerikos prestižui.

Dabar atskleiskime lietuviškųjų einamųjų reikalų ir problemų puslapį. Toje vietoje, kur kalbama apie pastangas kaip galint greičiau Lietuvos klausimą pristatyti Jungtinėms Tautoms, paraštėje rasime ir valstybės departamento eilę atsakymų bei nurodymų vienokiems ar kitokiems mūsų veiksniams, nedviprasmiškai teigiančių, jog dabartinių nuotaikų Jungtinėse Tautose fone, JAV galvotų, kad Lietuvos, Latvijos ir Estijos teisių ginyba toje tarptautinėje organizacijoje būtų neparanki ir tegalėtų atnešti pralaimėjimą tiek svarstomam objektui, tiek ir pačioms JAV. Jau nekartą buvo nurodyta, kad tokie rezultatai problemą tegalėtų nustumti ir atidėti ilgesniam, gal net neribotam laikotarpiui.

Dabar, po to įvykio su tautine Kinija, darosi visai aišku, ką ir kodėl amerikiečių užsienio reikalų formavimo įstaiga turėjo galvoje, lietuviams ir kitiems pabaltiečiams jau eilę metų duodama vis tą patį šabloniską atsakymą.

Po to, tarkime, gauto smūgio, šansai, jog Vašingtonas, tegu ir labai spaudžiamas (rezoliucijos, laiškai, demonstracijos ir delegacijos...) bandytų kelti Pabaltijo atvejį Jungt. Tautose, yra visiškai maži, o gal net lygūs nuliui. Tai skaudi tikrovė, neleidžianti savęs ilgiau migdyti saldžiais, bet šiandien neįgyvendinamais miražais. Nuolatinės šypsenos ir atlaidus lankstymasis Maskvai ir Pekinui, nenumaldomas noras užsitikrinti tegu tik laikiną ramybę ir taiką bent jau šiai generacijai primygtinai rodo, kad lietuviškieji lūkesčiai ir viltys turi persiorentuoti kurkas ilgesnių distancijų perspektyvai. Juk ir prieš būsimą Europos saugumo konferenciją (vis tai sovietinė iniciatyva) nesimato jokių ženklų bet kokiam optimizmui

AL. GIMANTAS

DIENOS TEMOMIS

Ne mano kiaulės, ne mano pupos, — pasakytų tūlas Kanados, Australijos ar Vokietijos lietuvis, šnekantis apie JAV Lietuvių Bendruomenės vargus, rūpesčius ir pasitaikančius nesklandumus. Mes, — dažnas pasakytų, — jau daugiau kaip prieš du dešimtmečius, Vliko paraginti, savo Bendruomenę sukūrėme, gražiai ir darniai dirbame ir visi joje išsitenkame. O kas gi tuos amerikonus ten supaisys...

O vis dėlto ne visiškai teisinga būtų tokia, gyvenime ne kartą pasitaikanti galvosena.

Lygiai taip pat, kaip visi pasaulio kraštai — palankiai, priešiškai arba ir neutraliai nusiteikę — seka ir domisi Amerikos gyvenimu ir vidaus politika, o JAV prezidento rinkimai nemažesnį dėmesį sukelia Münchene, Paryžiuje, Montrealy ar Sydnėjuj, kaip ir pačiame Vašingtone, lygiai taip pat ir viso pasaulio lietuvių akys visą laiką nukreiptos į Ameriką.

Juk Amerikoje yra susispietęs pats didžiausias lietuvių telkinys svetur, Amerikoje, o ne kur kitur išeivijoje, lietuviai yra finansiškai, organizaciškai ir kūrybiškai pajėgiausi, JAV-se lietuviai juk įgyvendina tuos, sakykime, tiesiog globalinės reikšmės darbus, kurių vaisiais naudojasi visi lietuviai, o kai kuriais atvejais naudosis ir ateinančios kartos.

Nepaisant to realaus ir potencialaus Amerikos lietuvių pajėgumo visose gyvenimo srityse, Lietuvių Bendruomenę sukurti ir įtvirtinti šiame gausiausiame ir stipriausiame užsienių lietuvių telkinyje vis dėlto sunkiausiai sekėsi. Ir įsteigta Lietuvių Bendruomenė Amerikoje buvo vėliau kaip kituose kraštuose: 1951 m. lapkričio 18 d. JAV Lietuvių Bendruomenės laikinasis organizacinis komitetas, vadinamasis Lokas, paskelbė Bendruomenės įsteigimo aktą, kurį šitame puslapyje spausdiname.

Vadinas, dabar sukanka JAV Lietuvių Bendruomenės 20 metų sukaktis. Nelengvi tie metai Bendruomenei Amerikoje buvo ir vis dar yra. Visa eilė aplinkybių lėmė ir tebelemia, kad Bendruomenei Amerikoje įsitvirtinti nėra lengva ir paprasta.

Metų metais išpuoselėtos, giliai visuomenėje šaknis įleidusios Amerikos lietuvių tradicijos nesudarė labai palankios dirvos visuotinės, visus lietuvius apimančios Bendruomenės idėjai. Įsitvirtinusios gausios ir pajėgios, bet lygia dalia ir smulkios, tačiau nemažiau ambicingos organizacijos ir organizacijėlės dažnai negali suprasti, kad visuotinė Bendruomenė nėra ir negali būti jų siauresnių tikslų varžovu ir kad ji nesikėsina į kitų organizacijų savarankiškumą.

Pagaliau nepaslaptis, kad įtaką, autoritetą ir pagarbą Amerikos lietuvių tarpe pelnę veikėjai nenorėjo, nematė prasmės ir nerodė noro subordinuotis naujai, kažkokių "dypukų" atvežtai organizacijai, kurioje jie tokios įtakos ir galios, gal būt,

IR GERAI, IR BLOGAI... nuomonės, laiškai, atgarsiai

ĮDOMI IR AKTUALI

Ger. Redaktoriau,

Sveikinu Nepriklausomą Lietuvą, jus ir jūsų bendradarbius bei leidėjus, laikraščio 30-ties metų sukakties proga. Linkiu sėkmingo gyvenimo ir darbo. Nepriklausoma Lietuva man asmeniškai yra įdomi ir aktuali.

Labai ačiū už ilgą, bet labai įdomų ir aktualų NL pokalbį su St. Barzduku. Jis buvo labai geras. Vytautas Kamantas

Prierašas. Vyt. Kamantas yra JAV Lietuvių Bendruomenės tarybos prezidiumo pirmininkas.

KARIUOMENĖS MINĖJIMAS

TŽ tilpo žinutė, kad šaulių kuopos valdyba nutarė rengti kariuomenės šventę bendrai su ramovėnais šio lapkr. 27 d.

Ramovėnas stebisi, kuo remaintis šaulių vba savinasi teisę ruošti kariuomenės šventę ir tuo reikalu daryt nutarimus, lyg tai būtų jų reikalas. Šauliai žino, kad kariuomenės šventė yra ramovėnų šventė ir ją ruošia ramovėnai. Kolonijoje turime ramovėnų skyrių ir jo pareiga yra tą savo uždavinį atlikti.

Šauliai geriau padarys, jei rūpinsis savais reikalais. Kištis į kitų organizacijų veiklos sritis niekam nepatarnauja. Tarp kitą ko, palyginimas: ką pasakytų šauliai, jei kuri organizacija paskelbtų, jog ji ruošia šaulių šventę. Padėtis nebūtų normali. Panašiai yra ir šiuo atveju. Atrodo, būtų vietoje, jei Šaulių sąjungos centras dėl tų vyrų neapdairumo tartų savo žodį.

Bet kur gi yra ramovėnų valdyba? Tai yra jos kompetencijos sritis ir prestižo reikalas šventės ruošimą paimti į savo rankas. Valdyba toj srity turi nemaža patyrimą, yra remiama, palyginti, didelio narių skaičiaus ir intelektualiai pajėgaus skyriaus.

Keletą sugestijų ramovėnų valdybai:

1. Kalbant apie minėjimo programą, būtų ypač prasminga, jei šiais metais minėjimas praeitų po Simo Kudirkos žygio ir jo reikšmės kovoje už nepriklausomą Lietuvą ženklu.

2. Netiktų ruošti minėjimo metu pasišokimo. Minime kariuomenės atkūrimo sukaktį išeivijoje, kada tėvynė yra okupuota. Minime su liūdesiu, susikaupę. Gerbiame žuvusius už Lietuvos laisvę. Prisimename nepriklausomybės kovų laikus. Persikeliame ir gyvename mintimis su mūsų pasilikusiais už uždangos, dalinamės jų sunkia dalia po okupanto jungu. Tokiomis aplinkybėmis pasišokimas nesiderintų su pergyvenamojo momento rimtimi.

3. Šventę koncentruoti vien į pokilį minėjimo išvakarėse nebūtų tikslu, neturėtume sąlygų mūsų jaunimui plačiau atidaryti duris, leisti jam dalyvauti minėjime. O jaunimas neturėtų būt pamirštas. Tai yra svarbi auklėjimo priemonė. E. R.

VIENAS ĮDOMIAUSIŲ

Man patinka NL. Puikiai redaguojamas, vienas įdomiausių mūsų laikraščių. Ypač patinka, kad spausdinate dalykus iš Lietuvos.

NL skiltyse žmonės gali laisvai pasisakyti. Kituose laikraščiuose to, deja, nėra, ką esu ir savo kailiu patyręs.

Jonas Šoliūnas

GAILA SKIRTIS

Turiu su jumis skirtis: išvažiuoju gyventi į savo gimtąją Lietuvą. Gaila skirtis su senais draugais ir ypatingai gaila skirtis su laikraščiu Nepriklausoma Lietuva. Bet ką gi padarysi, kad mane traukia pas savuosius ir esu pasiryžęs bent savo kaulus parvežti į gimtąjį kraštą.

Linkiu visiems geros sėkmės. J. Morkūnas
Walburg, Sask.

CITATOS

BE LAIKRAŠČIO BŪTŲ TUŠČIA

Draugo dienraštis savo vedamąjį paskyrė spaudai. Ten ir taip buvo samprotaujama:

"Jeigu be laikraščio sunkiai įsivaizduojama visuomenė, kuri gyvena savo krašte normalų gyvenimą, tai juo labiau sunku įsivaizduoti be savo laikraščio visuomenę, kuri be fiziško išsilaikymo turi dar daug įvairių kitų uždavinių, kuri turi kovoti už savo kultūrinę ir tautinę gyvybę. Ir tenka pasakyti, kad lietuvių visuomenė savo spaudą vertina, ja džiaugiasi ir ją remia.

"Koks be spaudos būtų gyvenimas, liudija kad ir laikini pašto sutrikimai. Kai neateina laikraštis, kai jis vėluoja, daugelis skaitytojų nervinasi, kreipiasi į paštą, į administraciją, kad kaip nors tie sutrikimai būtų sutvarkyti. Ir tai liudija, kaip būtų tuščia tada, jei iš viso laikraščio nebūtų, jei jis ne tik tam tikromis dienomis vėluotų, bet niekada neateitų.

"Jeigu amerikietiškas laikraštis daugiau ar mažiau laikosi biznio pagrindais, tai lietuviškas

neprikl ausoma lietuva

"INDEPENDENT LITHUANIA"
"LITUANIE INDEPENDANTE"

Už Lietuvos išlaisvinimą! Už ištikimybę Kanadai!
Pour la liberation de la Lituanie! Loyaute au Canada!
For liberation of Lithuania! For loyalty to Canada!

LEIDĖJAS – NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS SPAUDOS BENDROVĖ

Second Class Mail Registration No. 1952. Return postage guaranteed. Postage paid at Lachine, Quebec. Published by The Independent Lithuania Publishing Company at 7722 George Street, LaSalle 690, Quebec, Canada.

Metinė prenumerata Kanadoje – $7.50, visur kitur – $8.00. Rėmėjo prenumerata – $12.00. Adreso pakeitimas 25 ¢. Atskiras numeris 25 ¢. Administratorius F. P. Paukštaitis. Adresas: 7722 GEORGE STREET, LASALLE 690, QUEBEC. Tel. (514) 366-6220

Bendradarbių ir korespondentų spausdinamos mintys nebūtinai atitinka redakcijos nuomonei. Rankraščiai trumpinami ir taisomi redakcijos nuožiūra. Rankraščiai grąžinami tik iš anksto susitarūs. Už skelbimų turinį redakcija ir leidykla neatsako.

REDAKTORIUS R. E. MAZILIAUSKAS

JAV LB AKTAS

LOKO PRIIMTAS, PASKELBTAS JAV LB ŠVENTĖJE IR JOS DALYVIŲ IŠKILMINGAI PASIRAŠYTAS

1951. XI. 18 New Yorke

Tūkstantis devyni šimtai penkiasdešimt pirmaisiais nuo Kristaus gimimo, septyni šimtai pirmaisiais nuo Lietuvos krikšto, šimtas septyniasdešimt šeštaisiais nuo Jungtinių Amerikos Valstybių nepriklausomybės paskelbimo, trisdešimt ketvirtaisiais nuo Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo, dvyliktaisiais Lietuvos okupacijos ir vienuoliktaisiais Lietuvių Tautos genocido metais

Jungtinių Amerikos Valstybių lietuviai,

d ž i a u g d a m i e s i žmonišku ir laisvu gyvenimu šiame krašte i r, kaip lietuviai bei lietuvių kilmės amerikiečiai, n o r ė d a m i

a) aktyviai dalyvauti Jungtinių Amerikos Valstybių gyvenime ir įsijungti į jų kovą prieš internacionalinį komunizmą;

b) veikliai prie to gyvenimo prisidėti savo kultūrinėmis ir tautinėmis savybėmis bei lietuviškaisiais papročiais;

c) bičiuliškai palaikyti gimiringumo simpatijas su lietuviais už Jungtinių Amerikos Valstybių ribų ir

d) pareigingai remti Lietuvos laisvinimo kovą ir Lietuvių Tautos gelbėjimo pastangas,

nuoširdžiai išreiškia savo tautinį solidarumą **J U N G T I N I Ų A M E R I K O S V A L S T Y B I Ų L I E T U V I Ų B E N D R U O M E N Ė J E.**

New Yorkas, N. Y.
1951 metų lapkričio mėnesio 18 diena

---

nebeįstengtų išsikovoti.

Bendruomenė iš tikrųjų juk yra Vliko vaikas. Vlikas dar Vokietijoje Bendruomenę įkūrė, paskelbė Lietuvių Chartą, kurią Bendruomenė vis dar vadovaujasi, tačiau šiandieną santykiai tarp JAV Lietuvių Bendruomenės ir Vliko vadovybės gal ir nėra aiškiai antagoniški, bet vis dėlto ir ne visiškai tamprūs ir šilti.

Ir čia, žinoma, lemia ta politika, na, ir, atvirai kalbant lėšos. Amerikos Lietuvių Taryba stambiai finansiškai remia Vliko veiklą, tuo pačiu metu sau, Altai, reikalaudama visiško politinės veiklos monopolio, Bendruomenei tapalikdama kultūros ir švietimo sritis. Tad Vliko žmonės, matyt, norom nenorom turi taikytis prie Altos politinės laikysenos, kad ir taip jau kuklaus savo biudžeto neturėtų dar labiau karpyti.

Tuo tarpu ateitis, tur būt, ir Amerikoje bus Bendruomenės rankose. Faktas lieka faktu, kad jaunieji ir jauniausieji ir Amerikoje mažiausiai domisi senom lietuviškom partijom ar srovėm, tačiau jie bendruomeninėn veiklon dar jungiasi ir dirba. O Alta ir Vlikas, kaip žinome, yra sroviniais pagrindais sudaryti veiksniai.

Asmenybės ateina ir praeina, kivirčai, nesutikiami, ginčai ilgainiui išblėsta, tačiau Bendruomenės idėja, tikėkime, išliks. Tai didžiausia mūsų visų jungtis ir geriausias organizacinio, visuomeninio, politinio ir kultūrinio gyvenimo pagrindas. Toks jis bent yra kituose kraštuose, ta kryptimi Bendruomenė žengia ir Amerikoje, nežiūrint pasitaikančių sunkumų ir įtampų.

Dvidešimtmečio proga, tegalime Amerikos Lietuvių Bendruomenei palinkėti pasimokyti iš praeities klaidų ir dar tvirtesniu žingsniu žengti Lietuvių Chartos nurodytuoju keliu.

REM

---

laikraštis ar žurnalas turi daugiau laikytis aukos ir pasiaukojimo pagrindu. Pasiaukojančių bendradarbių štabas yra vienas iš tų laidų, kurie sudaro sąlygas mūsų spaudai klestėti ir, jei ne augti, tai bent vegetuoti, kad ta lietuviškoji spauda būtų lietuviškos visuomenės oras, kuriuo ji gyva.

"Šalia bendradarbių ateina į spaudą įvairių skaitytojų pasisakymų ir pageidavimų. Vienais jų galima pasinaudoti ir išspausdinti, kitų negalima įdėti, kadangi yra tam tikros spaudos normos. Dažnai tokie skaitytojai atsiunčia laiškus nepasirašę arba nori, kad laiškai būtų išspausdinti be jų pavardės. Taip dažniausia esti, kai kas nors puolamas. Tada norima visą atsakomybę suversti laikraščiui. Gi laikraštis tai nėra kokia abstrakcija, o yra gyvų žmonių kūrinys, kuriems už vieną ar kitą nepasirašytą laišką tenka nešti tam tikra atsakomybė".

"NE LIETUVIŠKAS INTELEKTUALAS"

Komentuodamos vengro Geza Mitrai žingsnį Otavoje, kone nuvelkant Kosygino švarką, Naujienos, be kita ko, ir šitaip išsireiškė:

"Sovietų valdžios žiaurių veiksmų neužmiršo jaunas Geza Matrai. Tuo metu jis buvo tik 9 metų amžiaus, bet jis labai gerai atsimena, kaip jo tėvas ir motina, viską Vengrijoje palikę, bėgo į Vakarus iš ieškojo prieglaudos Kanadoje. Jeigu jam kas būtų iš atminties išdilę, tai tėvas ir motina retkarčiais primindavo. Geza Matrai — ne lietuviškas intelektualas, kuriam tėvų išgyvenimai nieko nesako, kuris nori bendradarbiauti su didžiausiais jo tėvo ir lietuvių tautos priešais".

Anais senaisiais laikais

Tai buvo metai, kada taip sunkiai iškovota Lietuvos nepriklausomybė buvo prarasta, rusų tankų sutrypta. Dėl laisvės žuvo tūkstančiai geriausių Lietuvos vaikų Sibire, kalėjimuose ir 1919-1920 metų kovose.

Nepriklausomos Lietuvos dvidešimtmetis tautai davė nemažai, nors, žinoma, buvo ir nesklandumų. Anie sunkūs ir garbingi Lietuvos kūrimosi laikai niekados neišdils iš atminties tiems, kuriems pirmiesiems teko būti jos kariuomenės eilėse, kaip ir šių eilučių autoriui. Anuos laikus Lietuvos istorija gražiai mini ir minės.

Dėl įvairių priežasčių atsidūrusiems išeivijoje Lietuva švietė kaip saulė danguje. Nors ir mažytė, ji mums buvo pasididžiavimas. Mažai teko sutikti žmonių, kurie nežinojo kur Lietuva yra, ir kitataučiai žinojo, kad ji prie Baltijos jūros...

Bet, štai, vieną 1940 metų birželio pavakarį nedideliame Manitobos prerijų miestelyje Austine būrys žmonių parduotuvėje klausėsi radijo žinių. Pranešėjas skaito: "Rusų tankai perėjo Lietuvos sieną ir veržiasi į krašto gilumą, žmonės, išgasčio apimti, blaškosi, vyriausybė išbėgiojo". Žmonės komentuoja, kad tai nieko gero nežada, kad karas plečiasi.

Kaip tada atrodžiau, nė pats nežinau, tik kaimynas anglas klausia: "Kas su tavimi darosi". Atsakiau, kad tai mano kraštas. Tai išgyveno kiekvienas doras Kanados lietuvis. Štai, ir vėl nėra laisvos Lietuvos, ir vėl Lietuvos vaikams atsivers kalėjimų vartai, kad mylėjo savo kraštą, o šaltieji Sibiro plotai priglaus tūkstančius... Neilgai teko laukti, kol tai įvyko.

Bloga sėkla visuomet geriau bujoja. Būrelis pasimetėlių su savo Liaudies Balsu nenustojo džiaugęsis, kad dabar Lietuva laisva, kad Lietuvos žmonės džiaugiasi išlaisvinimu — ir panašias nesąmones skelbė.

Nepr. Lietuvoj nebuvo paminėti visi Toronto lietuviai, kurie prisidėjo laikraštį kuriant. Jonas Jokubynas su žmona daug sielos įdėjo į NL. Anuomet beveik nebuvo laikraščio numerio, kuriame Jokubynai nebūtų rašę.

Gavęs pirmą numerį Nepriklausomos Lietuvos, skaičiau jį keleta kartų. Buvo jis mažytis ir mašinėle rašytas, bet žodžiai ir mintys dvelkė Lietuvos meile. Informavo apie Lietuvos žmonių kančias, vežimą į Sibirą, kalinimą, žudymą ir ką tik galėjo sužinoti iš kitataučių spaudos ir žinių agentūrų.

Žuvus raudonajam okupantui ir Lietuvą užvaldžius rudajam, NL teikė žinias apie vežimus į Vokietiją ir jos baisias vergų stovyklas.

Karui pasibaigus daugelis pabėgėlių susirado gimines ir artimuosius Kanadoje, kurių dėka daugelis susirado prieglobstį šiame krašte.

Taigi NL atliko savo užduotį Lietuvai ir jos žmonėms. Keitėsi įvairių politinių įsitikinimų redaktoriai, bet nesikeitė laikraščio turinys. Redaktorės moterys Arlauskaitė ir Aukštaitė laikraštin įdėjo daug širdies ir gražių minčių, kas NL darė įdomią ir patrauklią.

Anais laikais Kanadoje neturėjome akademikų, žurnalistų, rašytojų. Tada rašė tie patys darbo žmonės, nes jautė pareigą tai daryti Lietuvos labui. Kai dabar pavartai apdulkėjusius NL numerius, tikrai pamatai anų laikų vaizdą. Man rodos, kad daug straipsnių ir dabar po 30 metų būtų tinkami perspausdinti. Senieji emigrantai savo užduotį Lietuvai atliko, kiek tik sugebėjo.

Tvirtai tikime, kad 30 metų amžiaus sulaukusi Nepriklausoma Lietuva dar ilgai gyvuos, nes turi pakankamai išsilavinusių žmonių, gerų redaktorių — ji eis pirmtakų pramintu keliu už Lietuvos laisvę ir ištikimybę Kanadai.

P. Liaukevičius

„Lietuvos" pasisekimas

Lietuvos dainos ir šokio ansamblis tris savaites gastroliavo Prancūzijoje, kur koncertavo penkiolika kartų: Paryžiuje, Reime, Amiens, Grenoble ir kituose miestuose. Koncertavo ir Peugeuot automobilių įmonės darbininkams.

Buvo išpildytos lietuvių, rusų ir prancūzų liaudies dainos bei šokiai. Vilniaus spauda skelbė, kad ansamblis Prancūzijos publikos buvęs nepaprastai nuoširdžiai sutiktas.

Ansamblis į Prancūziją išvyko ne tiesiai iš Vilniaus, bet per Maskvą, kur jį išlydėjo kultūros ministrė Furceva.

• Vilniuje veikia 440 restoranų, kavinių ir užkandinių.

PANORAMA

NUSISKUNDIMAI POLICIJA

Toronto provincijos teisingumo ministras A. Lawrence kviečia jam siųsti raštiškus nusiskundimus dėl policijos elgesio per demonstracijas prieš Kosyginą. Tačiau skundai turį būti visiškai konkretūs.

A. Lawrence abejoja, ar pati policija sugebėsianti ištirti savo pareigūnų elgesį buvusių demonstracijų metu.

Kaip žinome, spalio 25 d. demonstracijose Toronte dalyvavo ir nemaža lietuvių.

GRĮŽO J. K. VALIŪNAS

Po septynerių savaičių kelionės Europoje, Afrikoje ir Azijoje New Yorkan grįžo žinomas verslininkas ir Vliko valdybos pirm. dr. J. K. Valiūnas. Tarnybiniais reikalais keliavęs, jis kelionėje rūpinosi ir lietuviškais politiniais klausimais.

Vak. Vokietijoje, Šveicarijoje ir Ispanijoje J. K. Valiūnas matėsi su vietiniais parlamentarais, Paryžiuje tarėsi su Prancūzijos politikoje gerai informuotu prof. J. Baltrušaičiu, Romoje tarėsi su St. Lozoraičiu, kaip geriausiai lietuviams reaguoti būsimojoje Europos saugumo konferencijoje, kurią skatina sovietai.

Turkijoje J. K. Valiūnas rūpinosi P. ir A. Brazinskų reikalais. Abu yra laikomi labai gerose sąlygose, kurios betgi Vlikui sudarančios didesnes išlaidas. Jų advokatas stengsis, kad byla būtų greičiau sprendžiama.

Europoje J. K. Valiūnas "iš labai patikimų šaltinių", patyręs, kad Sibiro lietuviai labai džiaugiasi lietuviškomis radijo programomis, kurios yra transliuojamos iš Filipinų radijo siųstuvo. Tai esanti jiems "mana iš dangaus", nes daugumai Sibiro lietuvių, pagal J. K. Valiūną, draudžiama net spauda iš Lietuvos.

Kenijoje, Rodezijoje ir Prancūzijoje J. K. Valiūnas kalbėjosi su atsakingais pareigūnais, tačiau apie Lietuvą afrikiečiai esą labai mažai informuoti. Jo nuomone, ypač mūsų intelektualinis jaunimas turėtų kiek galėdamas informuoti buvusias Afrikos kolonijas apie kolonializmą Lietuvoje.

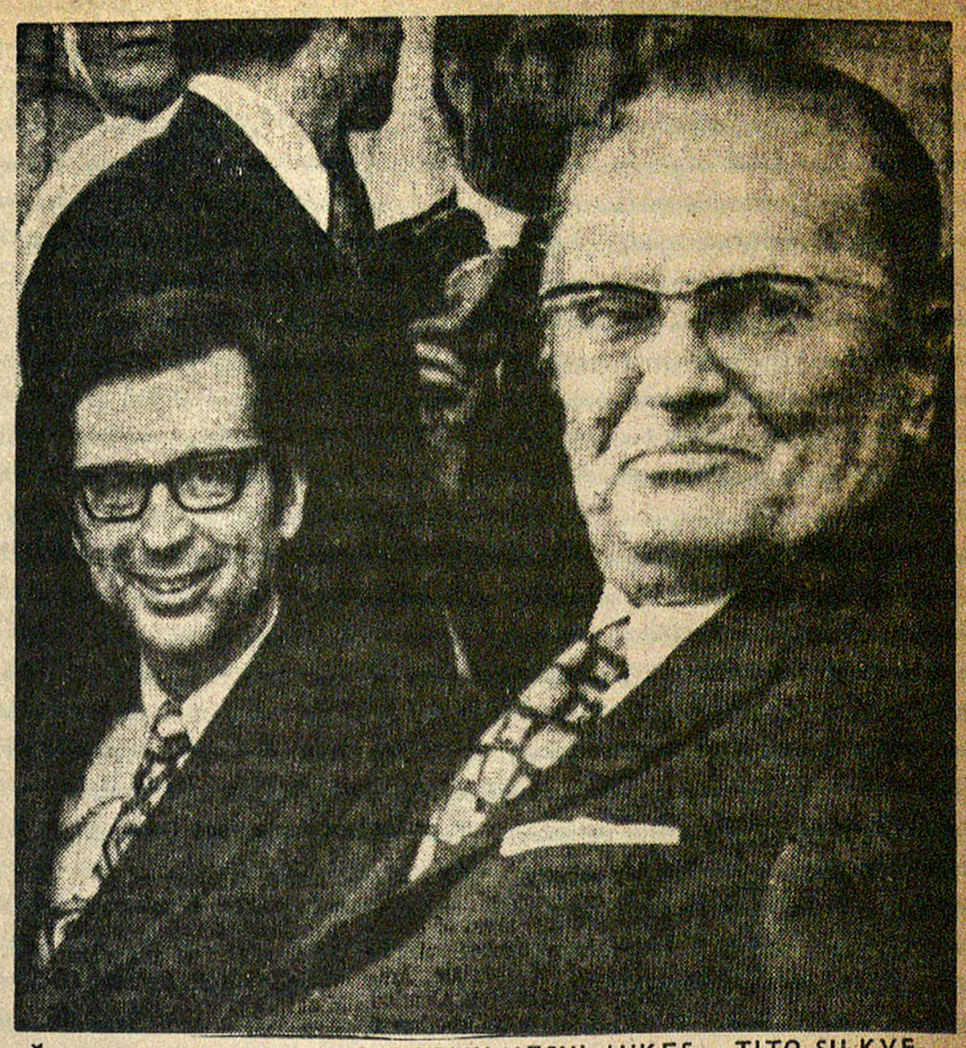

ŠYPSOSI RIMTŲ DEMONSTRACIJŲ NESULAUKĘS – TITO SU KVEBEKO PREMJERU R. BOURASSA

ŽEMĖS ŪKIO GAMYBA

Lietuvos spaudoje džiaugiamasi kai kuriais pasiekimais žemės ūkyje, bet drauge reiškiamas ir rūpestis.

Vyt. Vazalinskas, režimo min. pirmininko pavadutojas, nurodė, kad grūdų bendroji gamyba Lietuvoje šiais metais pirmą kartą pasiekė 2,5 mil. tonų. Tai įvyko dėl grūdinių kultūrų ploto padidinimo ūkiuose ir derlingumo pakilimo iki 26 cnt. iš hektaro. Šis derlingumas, pasak Vazalinsko, esąs vienas aukščiausių. Bulvių derlius šiemet būsiąs mažesnis kaip pernai. Sodų derlius, negalutiniais duomenimis, galįs viršyti 150.000 tonų ir būsiąs aukščiausias per 10 metų.

Kiek padidėjo mėsos ir kiaušinių gamyba. Bet dėl vasaros metu buvusios sausros blogiau žėlė pievos ir ganyklos, dar vasaros vidury ėmė trūkti žaliojo pašaro.

Didžiausias režimo rūpestis, tai pieno gamybos sumažėjimas. Sąlygos pieno gamybai šiais metais buvusios sunkios, bet teigiama, kad ir lietuvių kolchozininkų dėmesys tai ūkio šakai žymiai sumažėjęs.

VLIKO TARYBOJE

Spalio 29 d. New Yorke įvykusiam Vliko tarybos posėdžiui pirmininkavo Ūkininkų sąjungos atstovas dr. J. K. Valiūnas, sekretoriavo krikščionių demokratų atstovas Pr. Vainauskas.

Pranešimą apie Vliko valdybos darbus padarė J. Audėnas. Be kita ko, buvo tartasi ir dėl gruodžio 4-5 dienomis Detroite būsiančio Vliko seimo.

BARAMI ŽVEJAI

Klaipėdoje įvyko žuvies pramonės "partinio-ūkinio aktyvo" pasitarimas, kuriame dalyvavo įvairūs pareigūnai su A. Sniečkumi priešaky. Pasirodo, kad žvejai nedaug sugavę žuvies ypač Atlanto vandenyse.

Laivų kapitonai neturį "organizacinių sugebėjimų" ir todėl jie neįvykdę užduočių. Buvo baramos laivų įgulos. Nusiskųsta, kad dar maža kapitonų su aukštuoju išsilavinimu ir "mokytis jie nesistengia".

Netrūko priekaištų laivų įgulų ideologinei pusei. Pasak vieno kalbėtojo, "dabar žvejus auklėja, visą ideologonį darbą laive organizuoja žmonės, maža ragavę druskos". Kalbėta apie įvairius trūkumus, pvz., apie reikalą sutikti laivų įgulų narius Klaipėdoje, nes jie ten neturį viešbučio ar kultūros namų.

Pagrindinis rūpestis – kaip pagerinti kadrus, kaip pagerinti komunistų darbą žvejų tarpe, ir, svarbiausia, kaip padidinti žuvies gamybą, kuri dabar siekianti 48 proc. visos bendrosios produkcijos Klaipėdoje.

Žvejai skundėsi: per daug planavimo, todėl retai atsižvelgiama į tikrovę. Planais kvepia ir pasitarimo dalyvių pasiryžimas šiemet sugauti 4 milijonus centnerių žuvies. Tuo tarpu pats A. Sniečkus priminė sovietų kom. partijos suvažiavimo reikalavimą – 1975 m. Lietuvoje turi būti sugauta 5,2 milijonai centnerių žuvies.

Trumpai

— Egipto prezidentas Sadatas savo buveinę perkėlė į kariuomenės gen. štabą, kad galėtų kraštui vadovauti "sprendžiamuoju momentu" Egipto kovoje prieš Izraelį. Anksčiau Sadatas pareiškė, kad 1971 m. tame konflikte bus lemiami.

— Kvebeko socialinių reikalų ministerijos nuomone, provincijos gydytojai dabar, įvedus sveikatos draudą, vidutiniškai uždirba po 48 tūkst. dol. per metus, o gydytojų profsąjungos atstovas tvirtina, kad teuždirba 36 tūkstančius. Kvebeke vidutinės šeimos pajamos nesiekia 5.000 dol.

— Sovietai išdavė šimtus vizų žydams, emigruojantiems į Izraelį. Manoma, kad sovietai tokiu būdu nori sušvelninti Vakarų spaudos ir viešo-

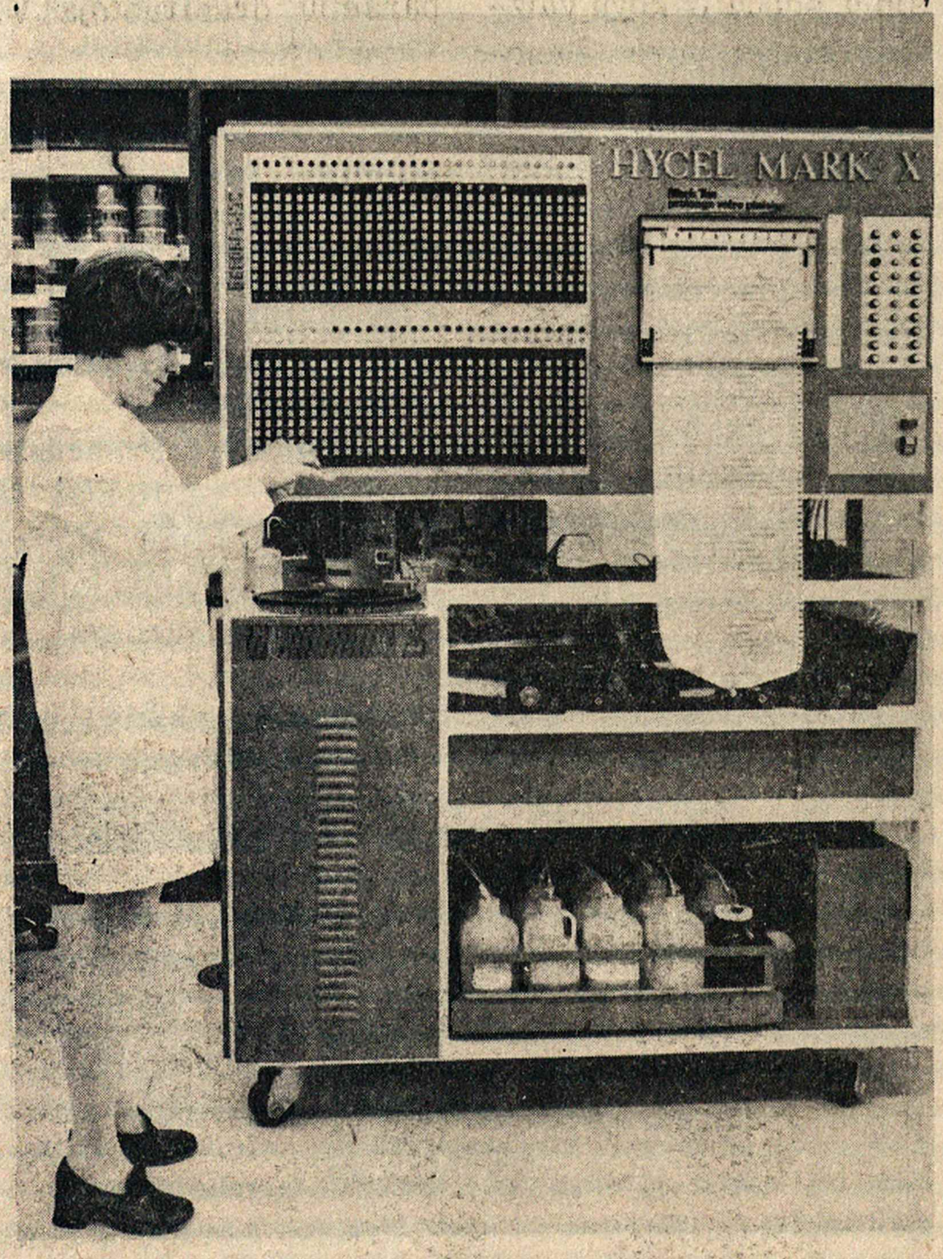

KOL KAS VIENINTĖLĖ APARATŪRA KANADOJE

Lavalio universiteto medicinos centras Kvebeko mieste įsigijo pačius moderniausius įrenginius, kurie atlieka kraujo tyrimus ir labai tikslias diagnozes. Atvaizduotoji aparatūra yra pirma tokia moderni Kanadoje. Kvebeko sveikatos departamentas numato panašius medicinos centrus įrengti įvairiuose provincijos rajonuose. Centras aptarnauja ligonines.

sios opinijos keliamą pasipiktinimą sovietiniu režimu.

— 12.000 darbininkų ir studentų susirinko mitinge, kuriame buvo protestuojama prieš policijos elgesį praėjusios savaitės demonstracijose dėl Montrealio dienraščio Le Presse uždarymo. Seperatistinių pažiūrų profsąjungų vadas Michel Chartrand pasiūlė Kvebeko provincijoje kurti vieną didžiulę profesinę sąjungą, kuriai priklausytų visi dirbantieji ir studentai.

— JAV skubina savo dalinius atitraukti iš Pietų Vietnamo, kad tūkstančiai karių Kalėdas galėtų praleisti Amerikoje, — pareiškė JAV gynybos ministras M. R. Laird.

— Šią savaitę į New Yorką atvyksta Mao Kinijos delegacija prie Jungtinių Tautų organizacijos. Kinijos ambasadorius Kanadoje Huang Hua yra paskirtas Kinijos atstovu JT saugumo taryboje.

— Jugoslavijos prezidentas Tito savo vizitu Kanadoje didesnių demonstracijų neiššaukė. Nors krašte gyvena per 70 tūkst. jugoslavų kilmės kanadiečių, ne visi jie yra besąlyginiai Tito režimo priešininkai. Tito išreiškė susidomėjimą Kanados gamybos lėktuvais ir traukiniais, kuriuos Jugoslavija gal importuos.

— Didžiausio šiaurinėje Amerikoje prancūziško dienraščio Le Presse leidėjai pareiškė, kad sustabdyto laikraščio leidybą pradės tada, kai dirbantiesiems ir profsąjungų vadams "atauš galvos". Le Presse yra ypatingoje padėtyje, nes savininkai neturi teisės dienraščio perleisti kitiems be provincijos vyriausybės sutikimo.

— Manoma, kad JAV prez. Niksonas gali įvesti muitus iš Kanados importuojamiems automobiliams. JAV specialiais muitais apsunkino visų Kanados pramonės gaminių importą, išskyrus žaliavą.

— Kanados karinių pajėgų nariams algos padidintos 11,5 nuoš. Eilinis pėstininkas dabar per mėnesį gaus 480 dol. algos, o jei tas eilinis yra amatininkas, sakykim, elektrikas, jo alga bus 530 dol. Pulkininko alga bus 1.760 dol. Algų pakėlimas sudarys 80 milijonų dol. metinių išlaidų.

— Katalikų bažnyčios vyskupų sinodas lapkr. 6 d. išsiskirstė, nepaskelbęs viešo savo svarstymų ir tarimų pranešimo.

35.000 DOLERIŲ

Kitų metų vasarą įvyks antrasis pasaulio lietuvių jaunimo kongresas, į kurį suvažiuos mūsų jaunimas iš viso laisvojo pasaulio. JK prasidės birželio 24 d. Amerikoje ir baigsis liepos 16 d. Toronte, Kanadoje.

Jau dabar Amerikoje yra įsijungę per 70 rinktinio lietuviško jaunimo, kurie įvairiose pareigose dirba JK paruošos darbus. JK programos apimtis plati, darbų daug. Suprantama, kad tokios plačios apimties kongresas pareikalaus stambių lėšų. Numatoma, kad sąmata sieks apie 150 tūkst. dolerių.

Lėšų telkimu rūpintis yra sudaryta finansų komisija, kuriai vadovauti sutiko jautrios sielos lietuvis finansininkas dr. Juozas Kazickas. Jo gabumai finansų telkimo darbuose duoda vilties, kad suplanuota sąmata bus įvykdyta. Šią viltį stiprina, pvz., šie J. Kazicko pavyzdiniai darbai: Lietuvių Fondui per visą laiką jis yra sukėlęs apie 80 tūkst. dol., o jaunimo kongresui Chicagoje sukėlė 35 tūkst. dolerių per vieną vakarą. Tikriausiai tai pirmas toks įvykis mūsų išeivijos istorijoje.

Jaunimo metų atidarymo proga, Aleksandra ir Juozas Kazickai spalio 16 d. Sheraton - Blackstone viešbutyje Chicagoje savo

JAUNIMO METU VAJAUS VAKARIENĖJE KALBA PLB PIRM. S. BARZDUKAS. A. Gulbinsko nuotr.

lėšomis suruošė iškilmingą vakarienę su menine programa. Kazickai į šią vakarienę sukvietė daugiau kaip 100 pasiturinčių lietuvių profesionalų.

Vakarienės metu pranešimus padarė Pasaulio Lietuvių Bendruomenės pirm. St. Barzdukas, PLJK pirm. Romas Sakadolskis ir vakaro šeimininkas dr. J. Kazickas. J. Kazickas išryškino jaunimo kongreso reikšmę lietuviškos gyvybės išlaikymui išeivijoj, reikalingumą pinigų kongresą suruošti ir apie griežtą kontrolę sąmatos išlaidų tikrinimui. Kiekvieno surinkto dolerio atsiskaitymas bus stipriai kontroliuojamas, kad kilniam tikslui sukelti pinigai nebūtų švaistomi.

Pradėdamas jaunimo metų vajų, dr. J. Kazickas pasiūlė pirmuoju garbės mecenatu St. Barzduką, pats už jį įmokėdamas 1000 dol.

Aleksandra Kazickienė, vertindama savo vyro pasiaukojimą lietuviškajam jaunimui ir ruošiamam kongresui, dr. J. Kazicką įrašė antruoju garbės mecenatu, skirdama 1000 dolerių. Ši imponuojanti pradžia paskatino per vieną vakarą sukelti 35.000 dol.

Iškilmingos vakarienės metu meninę programą atliko Karilė Baltrušaitytė-Valaitienė ir solistas Jonas Vaznelis, akompanuojant Alvydui Vasaičiui. Vakaro programai vadovavo finansų komisijos vicepirm. Antanas Sabalis. Mecenatams gėles prisegė Vitalė Ruibytė ir Joana Kuraitė. Šokiams grojo Bichnevičiaus orkestras. Organizaciniam darbui talkino Br. Nainys.

Juozas Šlajus

LIETUVA

MOKSLININKAI VAKARUOSE

Du Kauno mokslininkai spalio mėn. keliauja užsienio kraštuose.

Prof. dr. J. Blužas lankosi Anglijoje, Danijoje ir Švedijoje, o Kauno Medicinos instituto prof. J. Brėdikis išvyko į Vak. Vokietiją. Abu skaitys paskaitas.

FILMAS APIE MONTĘ

Lietuvos kino studija pradėjo sukti pirmą lietuvišką istorinę kino juostą apie 12 a. prūsų sukilėlį prieš kryžiuočius Henriką Montę.

Literatūrinį filmo scenarijų sukūrė S. Šaltenis, juostą režisuoja A. Grikevičius, operatoriumi yra J. Tomaševičius. Dviejų dalių filmas esąs sudėtingas, su daug masinių scenų ir kovų vaizdų. Filmas buvo filmuojamas Musninkuose, Neringos kopose ir buvusioje kryžiuočių pilyje Malbruke, Lenkijoje.

Pagrindinį Henriko vaidmenį filme atlieka aktorius A. Šarna, o Montės žmoną Katryną vaidina estė aktorė P. Lo.

YRA OBUOLIŲ, NĖRA KONSERVŲ

Praėjusią vasarą obuoliai Lietuvoje ypatingai gerai užderėję. Ūkiai bei paskiri gyventojai konservų ir vyno pramonei pristatė apie 10.000 tonų obuolių, apie 3.000 tonų daugiau kaip pernai. Obuolius supirko Vilniaus ir Kauno konservų fabrikai bei Tauragės vaisių ir daržovių perdirbimo kombinatas.

Tokios oficialios žinios, tačiau Lietuvos gyventojai obuolių konservų beveik nemato, be to, dėl menkos organizacijos miestuose vis pasigenda daržovių bei vaisių.

VILNIAUS CIRKAS

Vilniuje kelias savaites gastroliavo lietuviškas cirkas "Vilnius". Šalia kitų lietuvių artistų, gerai pasirodęs meškų dresiruotojas B. Zabukas ir paršelių dresiruotoja V. Variakojienė.

Cirkas Vilniuje turėjo 46 vaidinimus ir juos žiūrėjo 63.000 žmonių.

A. ŠARNA MONTĖS VAIDMENYJE

LEIDYBOS ARUODUOS

Į LAISVĘ

SUKILIMO ŽENKLE

Mūsiškė spauda išeivijoj daugiausia rikiuojasi į kultūros, mokslo, visuomeninės veiklos ir kitokias sritis, bet visiškai nedaug į politiką. Tačiau, paėmęs į rankas naują žurnalo Į Laisvę numerį, aiškiai matai viršelyje ryškiai užrašyta: "Politikos žurnalas".

Neseniai gautas naujas to žurnalo numeris atžymėtas 1971 m. rugsėjo mėnesio data. Jame nemaža geros skaitybos, nors kartais atmieštos ir gana aštroku padažu.

Šiame numeryje įdomiausi savo turiniu ir minčių dėstymu yra trys straipsniai. Tai Stasio Lozoraičio, jr., "1941 metu sukilimas", Jurgio Gliaudos "Tylioji rezistencija" ir Stasio Žymanto "Birželio testamentas". Jų rašiniai yra paskaitos, skaitytos Lietuvių Fronto Bičiulių Los Angeles sambūrio suorganizuotam politinių studijų savaitgalyje. Šie visi trys straipsniai-paskaitos gravituojasi į 1941 m. sukilimą, tuo pačiu atžymėdami trijų dekadų sukaktį nuo to didelio ir svarbaus mūsų tautai įvykio.

Kiti rašiniai: Vytauto Volerto "Lietuvių Bendruomenė Lietuvos laisvinimo darbe", K. Petkaus "Informacijos problema Lietuvos laisvinime", dr. Stephen Horn "Lietuvos septynių šimtmečių kova dėl laisvės", Anatolijaus Kairio "Hosanna mano žemė" (ištrauka iš jo premijuoto romano "Ištikimoji žolė"). Toliau — "Solidarumas su tauta", "Laisvinimo veiksniuose", "Lietuvių Fronto Bičiulių gretose", "Spauda, radijas ir knygos" bei "Į Laisvę" vedamieji. Pradžioje žurnalo — skaitytojų pasisakymai.

"Į Laisvę" žurnalą gana gyvai ir įdomiai redaguoja J. Kojelis. Žurnalo adresas: Post Office Box 34461, Los Angeles, California, 90034, USA.

Pr. Alšėnas

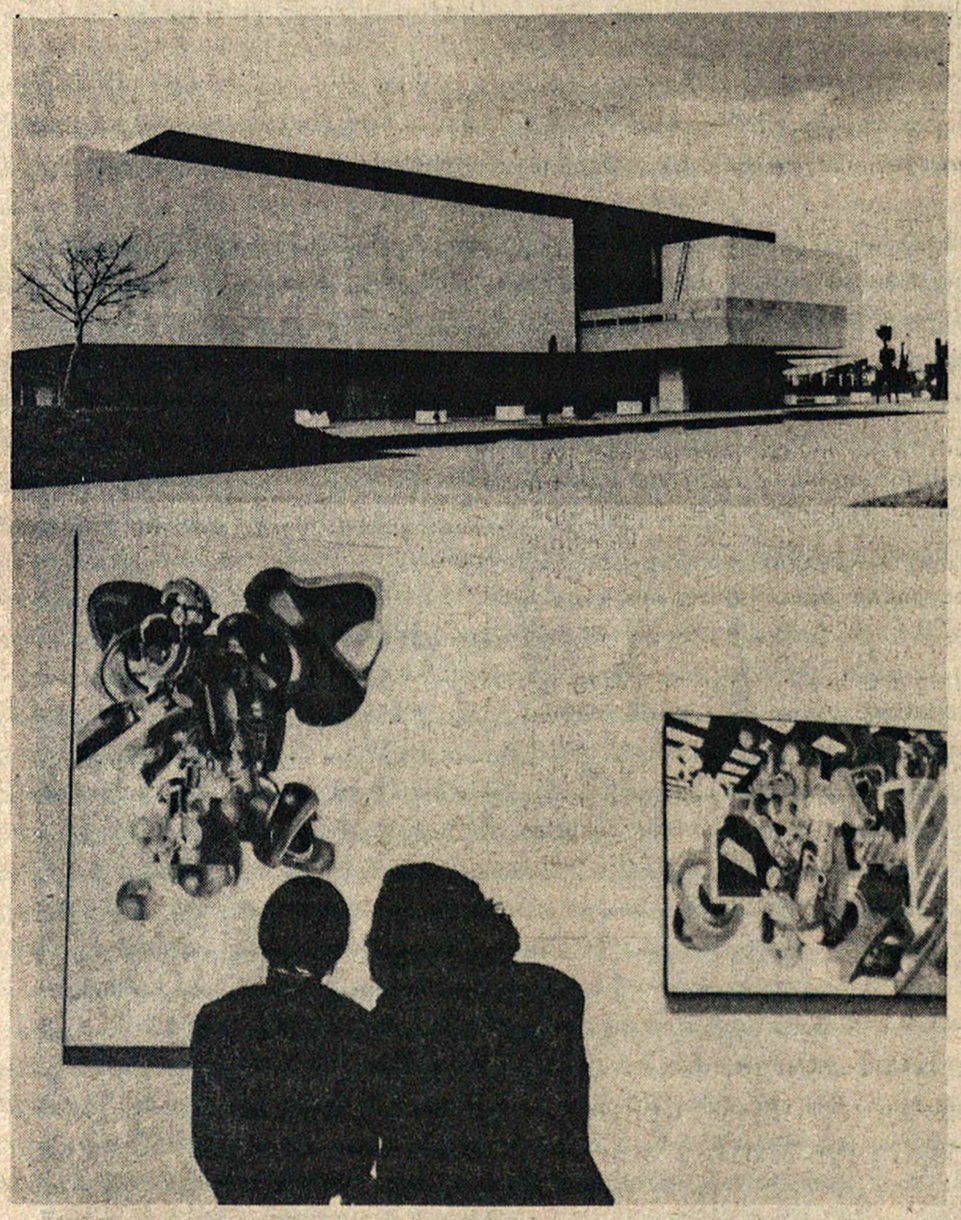

MONTREALIO DABARTINĖS DAILĖS MUZIEJUS

1964 metais įsteigtame Montrealio dabartinės dailės muziejuje yra rodomi viso pasaulio dailininkų kūriniai. Nuo 1968 metų muziejus yra Montrealio pasaulinės parodos Expo tarptautinėje galerijoje, kuri yra labai gerai techniškai įrengta. Praeitaisiais metais muziejų aplankė daugiau kaip 50 tūkstančių žiūrovų.

LIETUVOS GYVENTOJAI

1970 m. Lietuvoje gyveno 3128,2 tūkst. žmonių. Pagal gyventojų skaičių kitų sąjunginių respublikų tarpe Lietuva užima devintą vietą. Gyventojų skaičiaus augimu Lietuva atsilieka nuo daugelio sąjunginių respublikų. Todėl jau iki 1959 m. mūsų respubliką gyventojų skaičiumi pralenkė Moldavija, o šiuo metu ją sparčiai vejasi Kirgizija ir Tadžikija.

Per 11 metų laikotarpį gyventojų skaičius Lietuvoje išaugo 416,8 tūkst. žmonių, arba 15,4%. Pagrindinę gyventojų prieaugio dalį — 367 tūkst. žmonių, arba 88%, sudarė natūralus prieaugis. Per šį laikotarpį respublikoje gimė 630 tūkst., o mirė 263 tūkst. žmonių. Dėl gyventojų migracijos Lietuvos gyventojų skaičius padidėjo 50 tūkst. Kasmet vidutiniškai gyventojų pagausėdavo 38 tūkst. žmonių, iš jų dėl natūralaus prieaugio — 33 tūkst. Šis prieaugis, smarkiai mažėjant gimstamumui Lietuvoje, vis mažėjo. Laikotarpio pradžioje dėl natūralaus prieaugio gyventojų pagausėdavo apie 40 tūkst. kasmet, o pabaigoje — tik 27 tūkst.

Labai pasikeitė gyventojų pasiskirstymas respublikoje. Sparčiai augant miestams, kaimo vietovės tuštėjo. Kaimo gyventojų 1970 m. sumažėjo iki 49,8%, palyginus su 61,4% 1959 m. (žr. MG 1971 m. 1 nr. ir 5 nr.). Atskirtų rajonų gyventojų skaičiaus pasikeitimas priklausė nuo natūralaus prieaugio ir gyventojų kėlimosi į miestus intensyvumo. Dėl natūralaus prieaugio kaimo gyventojų pagausėjo 10,5%. Mažiausiai pagausėjo — tik 4—5% — šiaurės rytų rajonuose. Kituose Aukštaitijos rajonuose gyventojų skaičius padidėjo 7—9%, Dzūkijoje — 13—15%, o Žemaitijoje — net 13—23%. Didžiausias padidėjimas buvo Šilutės (23%) ir Klaipėdos (21%) rajonuose. Sūduvoje ir šiauriniuose Žemaitijos rajonuose jis buvo artimas respublikos vidurkiui (10—11%).

Dėl gyventojų migracijos kaimo gyventojų skaičius sumažėjo visuose rajonuose, išskyrus Vilniaus ir Kauno, kuriuose padidėjo atitinkamai 9 ir 8%. Daugiausia gyventojų (po 20—25%) išsikėlė iš rajonų, esančių Baltijos ir Žemaičių aukštumų srityse, mažiausia — iš Vidurio Lietuvos žemumoje esančių rajonų (13—16%). Pajūrio žemumos rajonuose ir Pietryčių Lietuvoje šis sumažėjimas artimas respublikos vidurkiui (16—19%). Apskritai respublikoje dėl gyventojų migracijos sumažėjo 15,8% kaimo gyventojų. Šis sumažėjimas buvo didesnis už gyventojų pagausėjimą dėl natūralaus prieaugio visuose rajonuose (išskyrus Klaipėdos ir Šilutės), ypač šiaurrytiniuose.

Visoje Tarybų Sąjungoje gyventojų skaičius per aprašomąjį laikotarpį išaugo nuo 208 827 tūkst. 1959 m. iki 241 720 tūkst. 1970 m., t.y. 32 893 tūkst., arba 15,8%. Miesto gyventojų šalyje padidėjo nuo 47,9% 1959 m. iki 56,3% 1970 m. Miestuose per aprašomąjį laikotarpį gyventojų pagausėjo 36,0% (Lietuvoje — 50,3%), o kaimuose sumažėjo 1,0% (Lietuvoje — 6,5%).

Vidurinės Azijos respublikose, Kazachstane, Azerbaidžane, Armėnijoje gyventojų pagausėjo 38—46%, vadinasi, 2,5—3 kartus daugiau, negu apskritai šalyje. Nuo sąjunginio gyventojų prieaugio vidurkio atsilieka Rusijos Federacija, Baltarusija, Ukraina ir Pabaltijo respublikos. Skirtumus gyventojų skaičiaus pasikeitime iš esmės nulėmė natūralaus gyventojų prieaugio skirtumai.

Kai kuriose respublikose gyventojų intensyviai gausėjo dėl mechaninio prieaugio. Štai 7—9% gyventojų dėl mechaninio prieaugio pagausėjo Kazachstane, Armėnijoje, Latvijoje, Estijoje, Kirgizijoje (Lietuvoje — 1,8%).

Ilgėjantis vidutinis gyventojų amžius ir sparčiai mažėjantis gimstamumas per aprašomąjį laikotarpį pakeitė gyventojų amžiaus struktūrą: pagausėjo senyvo amžiaus žmonių ir sumažėjo 0—4 m. amžiaus vaikų visų gyventojų tarpe. Labai skiriasi miesto ir kaimo gyventojų amžiaus struktūra. Darbingo amžiaus žmonių dalis miestuose trečdaliu didesnė, negu kaimo vietovėse. Kaimuose žymiai gausiau vaikų ir beveik dvigubai — pagyvenusių žmonių, palyginus su miestais.

Lietuvos gyventojų nacionalinė sudėtis per aprašomus 11 metų pasikeitė nežymiai, kadangi respublikos gyventojai pasipildė iš esmės dėl natūralaus gyventojų prieaugio. (Žr. lentelę viršuje.)

Kaip matyti iš lentelės, lietuvių skaičius respublikoje padidėjo nuo 2150,8 tūkst. 1959 m. iki 2506,7 tūkst. 1970 m., t.y., 355,9 tūkst., arba 16,5%. Vadinasi, lietuvių skaičius išaugo labiau, negu bendras gyventojų skaičius Lietuvoje (15,4%), ir jų visų gyventojų tarpe padidėjo nuo 79,3% iki 80,1%. Šį padidėjimą nulėmė kiek didesnis lietuvių, palyginus su dauguma kitų Lietuvoje gyvenančių tautų, natūralus prieaugis. Reikšmės turėjo ir atsikėlę lietuviai iš kitų respublikų. Jie sudarė daugiau kaip pusę Lietuvos gyventojų mechaninio prieaugio.

Lietuvos miestai pasižymi mišresne nacionaline sudėtimi, negu kaimo vietovės. Kaimuose lietuviai 1970 m. sudarė 87,1%, o miestuose — 73,2%, vadinasi 13,9% mažiau. Vis dėlto šis skirtumas 1970 m. sumažėjo, palyginus su 1959 m. (atitinkamai 85,8 ir 69,1%, skirtumas — 16,7%), nes per aprašomąjį laikotarpį Lietuvos miestuose apsigyvenusių daugumą (84%) sudarė atvykusieji iš savo respublikos kaimo vietovių. Mūsų sostinėje Vilniuje, nuo seno daugianacionaliniame mieste, per 11 metų lietuvių skaičius padvigubėjo ir jie dabar sudaro 42,8% visų gyventojų, o 1959 — tik 33,6%.

Lietuvių procentas padidėjo beveik visuose rajonuose, labiausiai Klaipėdos, Šilutės, Trakų, Jonavos, (10—8%), Molėtų, Vilniaus, Kauno, Švenčionių, Alytaus (5—3%) rajonuose. Jie 34-iuose rajonuose (iš 44) sudaro daugiau kaip 90% visų gyventojų (1959 m. — 31-ame rajone). Jų mažiau Varėnos, Širvintų, Molėtų, Jonavos — 80—90%, Ignalinos — 79,11% (1959 m. — 77%), Zarasų — 68% (66%), Trakų — 51% (43%), Švenčionių — 48% (45%), Vilniaus — 11% (6%) ir Eišiškių — 7% (6%) rajonuose. Daugiau kaip pusė lietuvių — 54,1% (1959 m. — 66,4%) gyvena kaimo vietovėse. 84,9% rusų susitelkę miestuose ir beveik 2/3 Vilniuje, Klaipėdoje ir Kaune, kur jie sudaro atitinkamai 24,5, 30,9 ir 10,5% (1959 m. — 29,4, 35,2 ir 11,6%). Dūkšte, Zarasuose, Švenčionyse, Pabradėje rusai sudaro maždaug 1/3 gyventojų. Kaimo vietovėse kiek žymesnis jų skaičius yra Zarasų, Jonavos, Vilniaus, Rokiškio, Kauno, Švenčionių ir Kelmės rajonuose. Lenkai gyvena Eišiškių — 84% (1959 m. — 85%), Vilniaus — 76% (81%), Trakų — 33% (42%), Švenčionių — 31% (35%), Molėtų, Širvintų, Ignalinos ir Zarasų — 10—14% (11—17%) rajonuose, kurių dauguma — 60,2% (1959 m. — 70,2%) susitelkę kaimo vietovėse. Vilniuje jų — 18,3% (1959 m. — 20,0%). Daugiau kaip pusė baltarusių gyvena Vilniuje, kur jie sudaro 6,5% (1959 m. — 6,2%) šio miesto gyventojų. 99,2% žydų susitelkę miestuose ir beveik tik Vilniuje ir Kaune, kur jie sudaro atitinkamai 4,4% ir 1,4% visų gyventojų (1959 m. — 6,9% ir 2,2%). Beveik pusė ukrainiečių gyvena Vilniuje. Čia jie sudaro 2,5% miesto gyventojų (1959 m. — 2,8%). Dauguma latvių gyvena Žemaitijos pasienyje su Latvija, totorių — Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje bei kai kuriuose Alytaus ir Vilniaus rajonų kaimuose.

Daugelyje kitų sąjunginių respublikų nacionalinės sudėties pasikeitimai per aprašomąjį 11 metų didesni, negu Lietuvoje. Rusijos TFSR gyvena: rusų 82,8% (1959 m. 83,3%), totorių 3,7% (3,5), ukrainiečių 2,6% (2,9), čiuvašų 1,3% (1,2), baškirų 0,9% (0,8), mordvių 0,9% (1,0), kitų tautybių 7,8% (7,3); Ukrainos TSR gyvena: ukrainiečių 74,9% (76,8%), rusų 19,4% (16,9), žydų 1,6% (2,0), kitų — 4,1% (4,3); Baltarusijos TSR gyvena: baltarusių 81,0% (81,1%), rusų 10,4% (8,2), lenkų 4,3% (6,7), kitų — 4,3% (4,0); Uzbekijos TSR gyvena: uzbekų 64,7% (61,1%), rusų 12,5% (13,5), totorių 4,8% (5,4), kitų — 16,1% (18,0); Kazachijos TSR gyvena: kazachų 32,4% (29,8%), rusų 42,8% (43,2), ukrainiečių 7,2% (8,3), kitų — 17,6% (18,7); Gruzijos TSR gyvena: gruzinų 66,8% (64,3%), armėnų 9,7% (11,0), rusų 8,5% (10,1), kitų — 15,0% (14,6); Azerbaidžano TSR gyvena: azerbaidžaniečių 73,8% (67,5%), rusų 10,0% (13,6), armėnų 9,4% (12,0), kitų — 6,8% (6,9); Moldavijos TSR gyvena: moldavų 64,6% (65,4%), ukrainiečių 14,2% (14,6), rusų 11,6% (10,2) kitų — 9,6% (9,8); Latvijos TSR gyvena: latvių 56,8% (1959 m. 62,0%), rusų 29,8% (26,6), baltarusių 4,0% (2,9), kitų — 9,4% (8,5); Kirgizijos TSR gyvena: kirgizų 43,8% (40,5%), rusų 29,2% (30,2), uzbekų 11,3% (10,6), kitų — 15,7% (18,7); Tadžikijos TSR gyvena: tadžikų 56,2% (53,1%), uzbekų 23,0% (23,0), rusų 11,9% (13,3), kitų — 8,9% (10,6); Armėnijos TSR gyvena: armėnų 88,6% (88,0%) azerbaidžaniečių 5,9% (6,1), rusų 2,7% (3,2), kitų — 2,8% (2,7); Turkmėnijos TSR gyvena: turkmėnų 65,6% (60,9%), rusų 14,5% (17,3),

uzbekų 8,3% (8,3), kitų — 11,6% (13,5); Estijos TSR gyvena: estų 68,2% (74,6%), rusų 24,7% (20,1), ukrainiečių 2,1% (1,3), kitų — 5,0% (4,0).

Gausiausia TSRS tauta — rusai. Jie sudaro 53,4% visų šalies gyventojų (1959 m. — 54,6%). Toliau seka ukrainiečiai, uzbekai, baltarusiai. Lietuviai yra 11-toje vietoje ir sudaro 1,10% visų TSRS gyventojų (1959 m. 1,11%).

Pagrindinė TSRS gyventojų dalis — 93,9% (1959 m. 94, 3%) — gimtąja kalba nurodė savo tautos kalbą. (Lietuviai — 97,9%, Lietuvoje gyvenantys — 99,5%.) Nemaža kai kurių mažų arba labai išsisklaidžiusių tautų dalis kalba juos supančių tautų kalba. Ypač paplitusi rusų kalba. Iš viso rusų kalba yra gimtoji kalba 141,8 mln. žmonių (1959 m. — 124,1 mln.). Be to, dar 41,9 mln. žmonių rusų kalbą laiko antrąja kalba, kuria laisvai kalba. Taip kalba 35,9% visų Tarybų Sąjungoje gyvenančių lietuvių, 45,2% latvių, 29,0% estų, beveik pusė baltarusių, kazachų, trečdalis ukrainiečių, moldavų ir armėnų. Silpniausiai šią kalbą moka (10—20%) Vidurinės Azijos tautos, azerbaidžaniečiai ir gruzinai.

Taigi miesto gyventojų išsilavinimo lygis daug aukštesnis, negu kaimo gyventojų. Aukštąjį mokslą baigusių žmonių kaimuose labai maža. 1970 m. iš kiekvieno 1000 kaimo gyventojų (10 m. ir vyresni) su aukštuoju mokslu tebuvo 8 (1959 m. — 3), tuo tarpu miestuose — 61 (1959 m. — 36) žmogus. Skirtumas tarp vyrų ir moterų išsilavinimo nedidelis, tačiau 1959 m. jis buvo dar mažesnis. Skirtumą tarp vyrų ir moterų išsilavinimo nulėmė didesnis (o per 11 metų dar padidėjęs) vyrų, turinčių nebaigtą vidurinį mokslą, skaičius palyginti su moterimis. Tuo tarpu su viduriniu išsilavinimu (tiek bendruoju, tiek ir specialiuoju) daugiau moterų. Su aukštuoju išsilavinimu vyrų truputį daugiau, negu moterų.

Lietuvos gyventojų išsilavinimas per 11 m. sparčiau augo, negu visose kitose respublikose. Ir vis dėlto, Lietuvos gyventojų išsilavinimo lygis 1970 m., panašiai kaip ir 1959 m., atsilieka ne tik nuo sąjunginio lygio, bet netgi yra žemiausias visų sąjunginių respublikų tarpe. Ypač didelis šis skirtumas tarp Lietuvos ir aukščiausią išsilavinimo lygį turinčių respublikų: Gruzijos, Latvijos, Armėnijos ir Estijos. Šiose respublikose iš kiekvieno 1000 gyventojų (10 m. ir vyr.) su aukštuoju ir viduriniuoju (įskaitant ir nebaigtą vidurinį) mokslu buvo atitinkamai 554, 517, 516 ir 506 žmonės, o Lietuvoje — tik 382, Moldavijoje — 397, Tadžikijoje — 420. Visoje Tarybų Sąjungoje 1970 m. rodiklis buvo 483, o 1959 — 361.

Gyventojų išsilavinimo rodiklį mūsų respublikoje mažina žemas vyresnio amžiaus gyventojų išsilavinimas, paveldėtas iš buržuazijos valdymo metų.

Raštingų gyventojų (9—49 m.) 1970 m. Lietuvoje buvo 99,7% (panašiai vyrų ir moterų). 1959 m. gyventojų raštingumas mūsų respublikoje buvo kiek mažesnis — 98,5%. Vadinasi, neraštingų gyventojų per 11 metų laikotarpį sumažėjo nuo 1,5% iki 0,3%. Dauguma šių gyventojų (4/5) yra neraštingi dėl ligų.

Visoje Tarybų Sąjungoje, kaip ir Lietuvoje, 1970 m. raštingi gyventojai sudarė 99,7% (vyrai 99,8%, moterys — 99,7%). 1959 m. čia raštingumas taip pat buvo truputį mažesnis: 98,5% (vyrų — 99,3%, moterų — 97,8%).

Dirbančiųjų kiekis visų gyventojų tarpe beveik nepasikeitė: 1959 m. jie sudarė 49,8%, o 1970 m. — 49,2%. Labiau pasikeitė turinčių kitokius pragyvenimo šaltinius pasiskirstymas: atskirų asmenų išlaikytinių (įskaitant dirbančius asmeniniame pagalbiniame žemės ūkyje) procentas visų gyventojų tarpe sumažėjo 11,1% ir maždaug tiek pat padidėjo valstybės išlaikomų gyventojų (pensininkų, stipendininkų) procentas. Mat, per šį laikotarpį buvo įtraukta į darbą nemaža anksčiau dirbusių namų ir asmeniniame pagalbiniame žemės ūkyje gyventojų, visų pirma moterų, o kartu padidėjo pagyvenusių asmenų skaičius. Vis dėlto 1970 m. dirbančiųjų kiek daugiau yra vyrų, negu moterų. Žymiai pasikeitė dirbančiųjų gyventojų dalis miestuose ir kaimuose. 1959 m. dirbančiųjų daugiau buvo kaimuose, o 1970 m. — miestuose. Tai susiję su sparčiu kaimo gyventojų kėlimusi į miestus. Mat, daugiausia keliasi darbingo amžiaus žmonės.

PETRAS GAUČAS
(Mokslas ir Gyvenimas)

LENTELĖS

Respublika	Gyventojų skaičius (tūkst.) 1959 m.	1970 m.	Prieaugis per 11 m. %
TSRS	208827	241720	15,8
RTFSR	117534	130079	10,7
Ukrainos TSR	41869	47126	12,6
Baltarusijos TSR	8056	9002	11,8
Uzbekijos TSR	8261	11960	44,8
Kazachijos TSR	9153	12849	40,4
Gruzijos TSR	4044	4686	15,9
Azerbaidžano TSR	3698	5117	38,2
Lietuvos TSR	2711	3128	15,4
Moldavijos TSR	2885	3569	23,8
Latvijos TSR	2093	2364	13,0
Kirgizijos TSR	2066	2933	42,0
Tadžikijos TSR	1981	2900	46,5
Armėnijos TSR	1763	2492	41,4
Turkmėnijos TSR	1516	2159	42,3
Estijos TSR	1197	1356	13,3

Gyventojai	Gyventojų skaičius (tūkst.) 1959 m.	1970 m.	Prieaugis tūkst.	Prieaugis %	% nuo visų gyventojų 1959 m.	1970 m.
Visi gyventojai	208827	241720	+32893	+15,8	100,0	100,0
1. Rusai	114114	129015	+14901	+13,1	54,64	53,37
2. Ukrainiečiai	37253	40753	+ 3500	+ 9,4	17,83	16,85
3. Uzbekai	6015	9194	+ 3179	+52,8	2,88	3,80
4. Baltarusiai	7913	9052	+ 1139	+14,4	3,78	3,74
5. Totoriai	4968	5931	+ 963	+19,4	2,37	2,45
6. Kazachai	3622	5299	+ 1677	+46,3	1,73	2,19
7. Azerbaidžaniečiai	2940	4379	+ 1439	+48,9	1,40	1,81
8. Armėnai	2787	3559	+ 772	+27,7	1,33	1,47
9. Gruzinai	2692	3245	+ 553	+20,6	1,28	1,34
10. Moldavai	2214	2698	+ 484	+21,9	1,06	1,11
11. Lietuviai	2326	2665	+ 339	+14,6	1,11	1,10
12. Žydai	2268	2151	— 117	— 5,2	1,08	0,88
13. Tadžikai	1397	2136	+ 739	+52,9	0,66	0,88
14. Vokiečiai	1620	1846	+ 226	+15,2	0,77	0,76
15. Čiuvašai	1470	1694	+ 224	+15,3	0,70	0,70
16. Turkmėnai	1002	1525	+ 523	+52,3	0,47	0,63
17. Kirgizai	969	1452	+ 483	+49,9	0,46	0,60
18. Latviai	1400	1430	+ 30	+ 2,2	0,67	0,59
19. Mordviai	1285	1263	— 22	— 1,7	0,61	0,52
20. Baškirai	989	1240	+ 251	+25,3	0,47	0,51
21. Lenkai	1380	1167	— 213	—15,4	0,66	0,48
22. Estai	989	1007	+ 18	+ 1,9	0,47	0,42

1000 gyventojų (10 m. ir vyr.) tenka žmonių, turinčių išsilavinimą:	Metai	Lietuvos TSR visi	miesto	kaimo	vyrai	moterys	TSRS visi
aukštąjį	1959 m.	16	36	3	19	14	23
	1970 m.	35	61	8	38	32	42
nebaigtą aukštąjį	1959 m.	9	19	3	9	9	11
	1970 m.	14	22	5	14	14	13
vidurinį specialųjį	1959 m.	30	54	15	27	32	48
	1970 m.	58	84	31	51	64	68
vidurinį bendrąjį	1959 m.	41	84	13	40	42	61
	1970 m.	78	128	26	72	83	119
nebaigtą vidurinį	1959 m.	136	213	87	142	131	218
	1970 m.	197	249	144	226	172	241
Iš viso su aukštuoju ir viduriniu (baigtu ir nebaigtu)	1959 m.	232	406	121	237	228	361
	1970 m.	382	544	214	401	365	483

Gyventojai	Metai	Lietuvos TSR gyventojai % visi	miesto	kaimo	vyrai	moterys	TSRS gyventojai %
dirbantieji	1959 m.	49,8	45,9	52,4	58,5	42,6	47,5
	1970 m.	49,2	54,9	43,5	53,9	45,1	47,8
valstybės išlaikytiniai	1959 m.	3,8	7,4	1,5	4,1	3,5	6,8
	1970 m.	14,4	11,5	17,3	12,2	16,3	15,2
atskirų asmenų išlaikytiniai	1959 m.	46,1	46,1	45,9	37,2	53,5	45,6
	1970 m.	36,0	33,2	38,8	33,5	38,2	36,8
kiti pragyvenimo šaltiniai	1959 m.	0,3	0,6	0,2	0,2	0,4	0,1
	1970 m.	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,2

ŽUVIVAISOS PRADININKAS LIETUVOJE

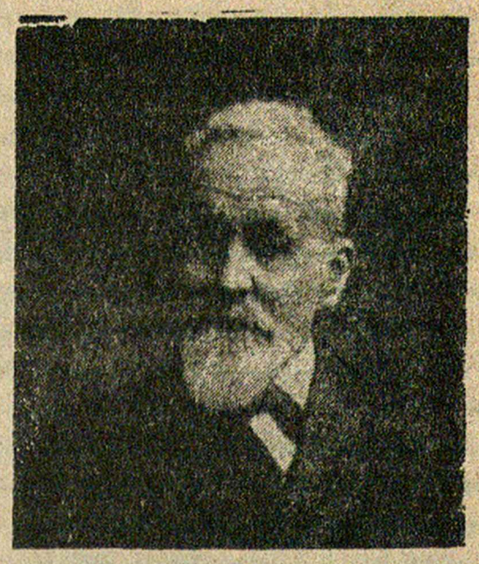

Nedaugelis žino žmogų, padėjusį pamatus moksliniam žuvininkystės vystymui Lietuvoje. Tai — Mykolas Girdvainis. Jis gimė 1841 m. Vilniuje. Čia baigęs penkias gimnazijos klases, toliau mokėsi Peterburge, Karo inžinerijos mokykloje ir Karo inžinerijos akademijoje. Vėliau jis dalyvavo Kronštato tvirtovės statyboje. Po 1863 m. sukilimo nepanoro toliau tarnauti caro armijoje ir išėjo į atsargą. 1865 m. jis įstojo į Varšuvos aukštosios mokyklos fizikos-matematikos fakultetą, kur studijavo gamtos mokslus.

1870 m. už surinktus ir tiksliai apibūdintus Žemaitijos pašarinius augalus M. Girdvainis Varšuvos parodoje gavo pirmąją premiją, o 1873 m. pasaulinėje kultūrinių augalų ir sėklų parodoje Vienoje buvo apdovanotas aukso medaliu. Tuo pačiu laiku M. Girdvainis pradėjo domėtis entomologija (entomologija — zoologijos skyrius, tiriąs vabzdžius) ir pažangiąja bitininkyste. 1875 m. iš spaudos išėjo M. Girdvainio veikalas „Bitės anatomija". Tais pačiais metais knyga buvo išleista Paryžiuje prancūzų kalba, o vėliau — dviem laidom vokiečių kalba.

Be entomologijos, M. Girdvainis pradėjo domėtis žuvininkyste. Jis lankėsi beveik visose stambesnėse to meto Europos žuvivaisos įmonėse ir mokslinio tyrimo centruose, užmezgė ryšius su daugeliu žymių mokslininkų.

Nuo 1876 m. M. Girdvainis visiškai atsidėjo žuvininkystei. Tais metais pramonės parodoje Šiauliuose jis surengė pirmą Lietuvoje gėlųjų vandenų ir jūrų (Baltijos ir Juodosios) faunos parodą ir pateikė žuvininkystės įrankių rinkinį, už kurį gavo vienintelį aukso medalį. Autobiografijoje (1917 m.) M. Girdvainis rašo, kad domėtis žuvininkyste pradėjo, tikėdamasis, jog moksliškai pagrįsta žuvininkystė ir gerai tvarkomas vandens ūkis padidins Lietuvos gamtinius išteklius. Žmogus, anot jo, kaip bitė žiedadulkes turi rinkti žinias ir mokslo trupinius įvairiuose kraštuose, tačiau visas darbas turi būti skirtas savo tėvynei (aviliui) praturtinti.

M. Girdvainis išskyrė keturias žuvivaisos kryptis: kultūrinę bei tvenkininę žuvininkystę, upių, ežerų ir jūrų žuvininkystę.

Pirmajai grupei jis priskyrė karpių ir upėtakių ūkius. Dirbdamas upėtakių ūkiuose prie Friburgo (Šveicarija), Miuncheno (Vokietija), Čekoslovakijoje ir kitur, jis gerai susipažino ne tik su žuvų veisimo biotechnika, bet ir su reikalingais hidrotechniniais įrenginiais. Inžinerinis išsilavinimas jam padėjo įvertinti tų įmonių privalumus bei trūkumus. Jis pradėjo projektuoti upėtakių ūkius Lietuvoje ir Lenkijoje. Dabar tebeveikianti Vokės žuvivaisos įmonė buvo jo suprojektuota ir įrengta 1880—85 m. Tačiau pirmoji žuvivaisos įmonė Lietuvoje buvo įsteigta anksčiau (apie 1870—78 m.) Verkiuose. Ar šį inkubatorių ir tvenkinius taip pat projektavo M. Girdvainis, nustatyti dar nepavyko. Galima spėti, kad vėliau įrengtas Aukštadvario upėtakių ūkis sukurtas pagal jo projektą. M. Girdvainis paruošė apie 300 žuvivaisos įmonių, tvenkinių ir žuvininkystės ūkių projektus.

Didelė projektų dalis skirta karpių ūkiams. XIX a. pabaigoje Lietuvoje suklestėjo tvenkininė žuvininkystė. Tai žymiu mastu buvo M. Girdvainio nuopelnas. Beveik visi senesni tvenkiniai, išlikę iki mūsų dienų, yra projektuoti M. Girdvainio arba jo mokinių. Jis pirmasis į Lietuvą įvežė Galicijos karpių reproduktorius, stengėsi tobulinti žuvivaisos įmonių įrenginius. Įdomus jo sukonstruotas ikrų inkubacijos aparatas ir vandens valymo įrenginiai. M. Girdvainis tyrė upes, įtekančias į Juodąją ir Baltijos jūras. Kaip ekspertas jis dažnai būdavo kviečiamas į užsienį. Pavyzdžiui, 1878 m. jis buvo pakviestas į Vokietiją įveisti lašišas Reino upėje. Carinės Rusijos valdžia jam siūlė ištirti galimybes žuvininkystei plėsti Vidurinėje Azijoje ir parengti atitinkamą projektą. Tačiau M. Girdvainis atsisakė: pagrindinis jo tikslas buvo plėsti žuvivaisą Lietuvoje ir Lenkijoje. 1885 m. savo lėšomis jis paleido į Nemuną, Dauguvą ir Vislą trimečių sterlių.

Su ežerų žuvininkyste M. Girdvainis susipažino Šveicarijoje. Įgytas žinias jis pritaikė daugiausia Lietuvoje. 1881 m. Gerkonyse (netoli Dūkšto) įsteigė žuvivaisos įmonę, kur pirmą kartą pasaulyje buvo dirbtinai apvaisinti ir išinkubuoti seliavos ikrai; 1885 m. Trakų ežeruose užveisė karpių ir sykų, išaugintų Vokės įmonėje. Vertas dėmesio M. Girdvainio spausdintas darbas „Dūkšto ežerų žuvininkystės ūkio projektas". Be ežerų charakteristikų ir juose gyvenančių žuvų aprašymo, darbe siūlomos priemonės tų vandenų produkcijai padidinti. Autorius taip pat plačiai nagrinėja žuvų apsaugą.

M. Girdvainis tyrinėjo fauną, florą ir žuvininkystės įrankius įvairiose Baltijos pajūrio vietose (prie Liepojos, Rygos, Dancigo, Palangos, Kunigiškių, Šventosios), Šiaurės jūroje — prie Doverio, Ostendo, Portsmuto ir kt., Vidužemio jūroje — prie Neapolio, Adrijos jūroje — prie Loreto. Jis paruošė žuvininkystės ūkio projektą Baltijos pajūryje, netoli Kunigiškių, ir net buvo nupirkęs žemės sklypą jam statyti. Tačiau sutrukdė Pirmasis pasaulinis karas.

Gaila, kad beveik visi pirmojo Lietuvos žuvivaisininko rankraščiai yra žuvę. Lietuvos bibliotekose nėra nė vieno M. Girdvainio spausdinto darbo iš žuvininkystės srities.

M. Girdvainis buvo ne vien geras gamtininkas, bet ir prityręs inžinierius. Kaip žuvivaisininkas praktikas ir žuvininkystės žinovas jis gali būti lyginamas su žymiausiais XIX a. Europos ichtiologais. Savo garbės nariu jį išrinko įvairios Amerikos, Prancūzijos ir Lenkijos mokslo įstaigos ir draugijos. M. Girdvainis įvairiomis kalbomis yra parašęs apie 20 stambesnių straipsnių, atspausdintų atskiruose leidiniuose ir periodikoje. Žuvininkystės klausimais žymiausias jo darbas yra „Žuvų patologija".

Mirė M. Girdvainis 1925 m. Žemaitijoje. Jo įkurta Vokės žuvivaisos įmonė veikia ir šiandien. Neseniai ji buvo rekonstruota. Praplėsta ir patobulinta ši įmonė pelnytai galėtų vadintis pirmojo Lietuvos žuvivaisininko vardu.

R. VOLSKIS
(Mokslas ir Gyvenimas)

ACTA
BALTICA

Königsteine, Vak. Vokietijoje, išėjo dešimtasis "Acta Baltica" tomas, kuriame, be kitų rašinių, išspausdinta ir St. Joseph kolegijos Chicagoje politinių mokslų profesoriaus dr. Tomo Remeikio studija apie Lietuvos komunistų partijos ir tarybinės vyriausybės struktūrinius pasikeitimus.

Europa jaunom akim

ĮDOMIOJI ITALIJA

Visa ši kelionė buvo įdomi ir linksma, bet Italijoj mes išgyvenom skirtingiausius ir keisčiausius įvykius.

Iš Šveicarijos važiavom autobusu į Italiją, Torino miestą. Ne vienam susuko pilvą, kai pasikėlėm į Alpių aukštumas ir riedėjom siaurais raitytais keliukais, apaugusiais uogynais ir laukų gėlėm. Dainuodami, traukdami šūkius ar ilsėdamiesi artėjom Italijos sienos link. Tai buvo gana ilga kelionė.

Kai pasiekėm Italijos sieną, keliauninkų veidai pasikeitė, o ypač merginų. Į autobusą įlipo du gražiai uniformuoti muitininkai ir pradėjo tikrinti dokumentus. Buvo daug juoko, kai jie atidžiai lygino mūsų pasų nuotraukas ir ypač mūsų merginų skaidrius veidelius. Šis pirmas įvykis atkreipė mūsų dėmesį į italų vyrų charakterį. Nesakysiu, kad jie labai skirtingi nuo kitų, bet gal truputį "draugiškesni" ir "atviresni" savo jausmams.

"Jau Italijoj" — sušuko skautukas iš autobuso galo. Ir jauteisi krašte, išdžiovintam kaitros, kur saulė kaitina darbininkų nugaras ir išdegina jų pasodintus gėrius. Jauteisi skurdžiam krašte, kur žmonės gyvena lūšnelėse, bet padeda vienas kitam, sugeba linksmintis ir džiaugtis tuo, ką turi.

Per Torino gatvių judėjimą, kuris pralenkia net ir New Yorko, šiaip taip atsiradom netoli savo restorano. Nebuvo aišku, kodėl nenuvežė iki vietos, bet kai nuėjom ir pamatėm gatvės siaurumą — supratom.

Pietums prisišveitėm visokiausių makaronų ir špagečių ir ruošėmės grįžti prie autobuso. Ir koks nustebimas. Prisistatė didžiausias būrys vyrų, įvairaus amžiaus ir išvaizdos, visi norintys su mumis padraugauti ir nuvešti iki vietos. Daugumai mergaičių atsisakius, jiems teko susigrūsti prie mūsų grupės ir procesijos būdu mus sekti. Buvo daug nustebimo, juoko...

Tą patį vakarą pasiekėm Milaną. Buvo jau gana vėlu, taigi mus nuvežė tiesiai į hotelį. Tai buvo moderniškas pastatas, išsiskiriantis iš kitų, toliau nuo miesto centro. Tą vakarą neteko niekur išeiti, nes nepasitikėjom italų taksistais, tuo labiau, kad gatvėje stovėjo būrys jaunikaičių, mėgindami mus visokiais būdais išsivilioti: mėtydami gėles ant balkonų, žvilgčiodami pro duris ir t. t. Taigi pradainavom tą vakarą lietuviškas dainas pritariant gitaroms.

Sekančią dieną, susipakavę ir susitvarkę, kišom čemodanus į autobusą ir išvažiavom nors truputį apžiūrėti Milano, prieš iškeliaujant į Veneciją. Milanas yra industrijos miestas, bet tai, ką mes pamatėm, išsklaidė visus miesto fabrikų dūmus bei miglas. Milano katedra pasižymi savo stilinga architektūra. Gaila, neteko pasigrožėti jos meno viduje, nes sargai nutarė, kad mano sijonas buvo per "mini" ir į vidų neįleido. Visiems paliko neužmirštamą įspūdį Leonardo da Vinci "Paskutinė vakarienė".

Iš Milano važiavom Veronos link, kur prieš amfiteatrą valgėm pietus, o paskui pėsti lankėm miestą. Aplankėm Romeo ir Juliette namus, Veronos turgų, kur iš tos pačios dėžės pardavinėjo ir vaisius ir rūbus, Veronos puikųjį parką, prisodintą gėlių ir išdekoruotą fontanais.

Važiuodami tolyn, artėjom Venecijos, apie kurią yra priežodis: "Pamatei Veneciją, ir gali mirti". Ir tikrai norėjosi mirti, nes taip baisiai lijo, kad atrodė, jog Venecijos gali ir nebelikti. Bet pavakary lietus sustojo ir besileidžianti saulė pasirodė danguje. Raudona, spindinti gėlė virš vandens. Ir tada pamačiau Venecijos grožį: šaligatvio platumo gatveles, vedančias nežinia kur — ar į namą, ar prie kanalo; senus akmeninius namus, sustatytus taip arti vienas kito, kad moterys per langą gali ranka pasisveikinti su kaimyne; nuolatinis žuvies kvapas ir nešvarus kanalų vanduo — tai vis pirmieji įspūdžiai Venecijoj.

Pavalgius vakarienę "mūsų šeimynėlė" išėjo apžiūrėti miesto. Ėjom ir ėjom per mažas gatveles, dainuodami ir grožėdamiesi miestu, bet vis atsidurdavome į kanalą ir pasidarė nuobodu vis grįžti atgal, tad nutarėm išsinuomuoti dvi gondolas ir apvažinėti miestą. Pasiderėję su gondoliečiais pradėjom savo romantišką kelionę. Mes labai norėjom išgirsti, kaip gondoliečiai dainuoja, taigi užtraukė "Nuvadeichi Roma". Nors šiam miestui daina nelabai tiko, bet gondolietis dainavo savo skardžiu balsu, aidančiu per kanalus. Karts nuo karto pasigirsdavo moters balsas, šaukiantis per langą kaimynę, nuaidėdavo italų daina iš mažos krautuvėlės, ir staiga danguje pasirodė gražiausiai žėrinčios spalvos — raketos, kurios apšvietė visą miestą. Visi pasileidom bėgti į Šv. Morkaus aikštę, kur atradom daugybę žmonių, besidžiaugiančių savo miesto šventė. Įvairūs orkestrai grojo linksmas itališkas dainas. Išbuvome ten iki vėlyvos nakties.

Sekantį rytą aplankėme stiklo fabriką, kur pamatėme, kaip yra gaminamos vienos iš gražiausių pasaulyje vazų. Paskui grįžom atgal į Šv. Morkaus aikštę ir apžiūrėjom Šv. Morkaus katedrą. Buvo taip įdomu, kad nė neapsižiūrėjom, kaip atėjo pietūs.

Po pietų visi išsiskirstėme pasivaikščioti Venecijos gatvelėm. Stebėjom jos gyventojus, matėm, kaip žmonės varge gyvena, vaikai gatvėse elgetauja, visokių rūšių gyvuliai gatvėmis bėgioja, viskas purvinai atrodo. Ir, šalia viso to, jautei daug nuoširdumo, šilumos, žmogiškos meilės ir matei labai paprastą gyvenimą. Čia ir yra, tur būt, Italijos įdomumas, kad, šalia to paprastumo, dažnai ir skurdo, atrandi didžiausią kultūrą, atsispindinčią mene, muzikoj, architektūroj ir kitose srityse.

Venecija — paskutinis sustojimas Italijoj. Užkandę skanių "gelati" ledų grįžom į viešbučius pailsėti ir pasiruošti kelionei stovyklos link.

Rasa Lukoševičiūtė

DAIL. A. TAMOŠAITIS — "UŽBURTA PILIS" (TAPYBA)

LIETUVOS PILYS

Lietuvos Mokslų akademijos Istorijos institutas Vilniuje išleido 304 psl. prof. J. Jurginio redaguotą veikalą "Lietuvos pilys".

Tai kolektyvinis darbas apie svarbesniąsias pilis, esančias dabartinės Lietuvos ribose. Apie pilis apskritai rašo J. Jurginis, apie Vilniaus pilis M. Jučas, A. Tautavičius, R. Batūra, E. Budreika ir S. Jučienė, apie Trakų pilis J. Jurginis, A. Tautavičius, B. Krūminis ir S. Mikulionis, apie Kauno pilį K. Mikas; Medininkų pilį aprašo J. Jurginis; Raudonės ir Panemunės pilis nagrinėja S. Pinkus; Raudondvario pilies istoriją pateikia J. Jurginis, Liškiavos pilį aprašo K. Mikas, Biržų pilį apžvelgia S. Pinkus ir Klaipėdos pilį A. Tautkevičius.

Čia suminėtų pilių pateikiama istorija, architektūros detalės, archeologinių tyrinėjimų duomenys. Šis vertingas veikalas gausiai iliustruotas graviūromis, planais, nuotraukomis, rekonstrukciniais piešiniais.

ISTORIKŲ LAPSNIAI

Lietuvos Mokslų akademijos Istorijos institute apgintos dvi disertacijos istorijos mokslų kandidato laipsniui. Ingės Lukšaitės darbo temo buvo: "Lietuvių kalbos plitimas Lietuvos reformaciniame judėjime 17 amž.".

Kito kandidato Kaz. Karašinsko tema buvo: "Lietuvos TSR evakuotų gyventojų veikla tarybinėje užfrontėje Didžiojo Tėvynės karo metais, 1941-1944". E

• Šiaulių Aušros muziejuje kauniečiai grafikai parodė apie 50 darbų.

M.Čapkauskas

NAZARETO MALŪNAS

– Ar tu žinai, ką tu savo žemelei padarei?

Darata nustebo.

– O ką?

– Eik ir pasižiūrėk.

– Kodėl man eiti? Argi aš nemačiau suarto lauko.

– Ehee... Suarto... Pažiūrėk kaip suarta. Ne tokia ten žemė, kad ją giliai arti. Juk ten juodžemio – tik keli centimetrai, o apačioje baltžemis. Tavo laukas dabar ne juodas, bet baltas. Juodžemis jau užartas. Iki alkūnės kišau ranką, kol juodžemį pasiekiau. Dabar ten ir šungrybiai neaugs.

Rapolui išėjus, Darata susimąstė.

– Ar tikrai ant šilažemio niekas neauga? – ji užklausė.

– Aš nežinau, ponia. Aš ne agronomas. Reikia mėginti, – vebliojau, – gal kas nors ir augs.

– Ech... – piktokai atsiduso ji. – Tie vyrai nieko nežino, vis moterys turi žinoti...

Visą popietę Darata buvo suglumusi ir mažai kalbėjo. Vakarop ji išėjo pasitarti pas kleboną. Grįžo patenkinta, užmiršo net duris uždaryti.

– Nėr to blogo, – pasakė ji, – kur neišeitų į gerą. Balta žemė, pasirodo, yra brangesnė už juodą. Iš jos daro kažkokius koklius.

– Tai jūs, ponia, galvojate savo žemę parduoti?

– Aš galvoju parduoti, bet tik šilažemį, o ne juodžemį.

– Bet kas jį pirks?

– Plytinė.

– Nežinau, ar Darata rašė į plytinę laišką, ar skambino telefonu, bet po kelių dienų atvyko kažkoks plytinės inžinierius. Atvyko jis motociklu ir niekas nepasakytų, kad jis inžinierius, nes jis buvo apsivilkęs labai nudėvėtu kombinezonu.

Nupūtęs nuo akinių dulkes, jis padėjo juos ant motociklo sėdynės ir, pastumėjęs ant pakaušio kepurę, žvilgterėjo į dangų.

– Labas, – prabilo jis, – bet koks čia keistas dangus. Kokia juokinga spalva. Ar visada čia pas jus toks dangus?

– Visokio pasitaiko, – šaltai atsakė Darata.

– O kur ta jūsų žemė? Ar toli? – teiravosi inžinierius, nepatenkintas Daratos atsakymu.

– Vykstant plentu, gali būti virš kilometro, bet galima tiesiai, taku...

– Tai vykim tiesiai, nes norisi pasivaikščioti. Nugara sulinko sėdint ant tos šakės.

Darata ir man pasiūlė eiti drauge.

– Aha, tai čia tas jūsų karalystės auksas, – šaipėsi inžinierius priėjęs Daratos sklypą.

– Taip, čia, – piktai patvirtino Darata.

– Che... Bet kaip keistai atrodo tas jūsų sklypas. Kaip nuluptos šemargės oda... Ar visur čia, jūsų karalystėj, tokia žemė?

Į inžinieriaus klausimą Darata nieko neatsakė. Ji atsisukusi žiūrėjo į upę, jog galėtum tvirtinti, kad jai tas sklypas čia, buvęs nebuvęs.

Inžinieriaus pašiepiantys žodžiai buvo visai tikslūs, nes iš tikrųjų Samtis jos lauką labai paskubom ir nerūpestingai suarė. Daug kur matėsi juodų dėmių, kurių plūgo noragas nebuvo net palietęs.

Napoleoniškai sunėręs ant krūtinės rankas, inžinierius permetė akimis sklypo ilgį ir plotį, o paskum išsitraukė iš kišenės bloknotą ir kažką pasižymėjo. Paėjęs kelis žingsnius į priekį, jis pasėmė saują pilkos žemės, pasižiūrėjo į ją, šyptelėjo ir nužėrė į šoną, visai panašiai kaip artojas berdamas grūdus. Visa tai stebint, galima būtų pasakyti, kad jis pabėrė sauso cemento saują.

– Netinka kokliams tokios dulkės... Netinka... – tarė jis į mus atsisukęs.

Tylėdami, mes grįžom taku atgal į namus. Pirmoji ėjo Darata, aš vidury, o inžinierius buvo paskutinis.

– Be reikalo tik sugaišau tiek daug laiko, – buvo jo pirmutiniai žodžiai, kai atsisėdo ant motociklo sėdynės.

Darata sumišo.

– Kodėl be reikalo?... Tai jūs nepirksite...

Bet inžinieriaus būta apsukraus pirklio. Jis tuoj suprato, kad Darata būtinai nori tą žemelę parduoti ir jis buvo tikras, kad ji pigiai parduos.

– Galima būtų nupirkti, bet tik ne už tokią kainą... Galima būtų pigios rūšies keletą koklių pagaminti, bet ...

– Tai kaip?... Tai kiek jūs siūlote?

– Aš tik pusę jūsų prašomos kainos galiu duoti.

Ir, nieko nelaukdamas, inžinierius užvedė motociklo motorą.

– Palaukite ... Tai gal imkite ...

Jis tuojau išjungė motorą.

– Tada pasirašykite sutartį, kad ...

– Kad tik šilažemį imsite, o juodžemį paliksite, – pasiūlė Darata.

– Žinoma, tik šilažemį... – šelmiškai nusišypsojęs, patvirtino inžinierius.

Visiškai sutarties neskaičius, Darata ją pasirašė. Toks jos nerūpestingumas ir inžinierių nustebino, bet jis nieko nesakė.

Sekančią dieną, ne tik miestelio vaikai, bet ir suaugę smalsuoliai, pažadinti neparasto triukšmo, subėgo į Daratos sklypą. Pirmą kartą jie pamatė moderniška žemkasę. Ši geležinė baidyklė juos labai nustebino. Žiūrėjo jie, kaklus ištempę, kaip pasikelia ir nusileidžia žemkasės galva, kaip ji prasižioja, kaip jos geležinės lūpos susičiaupia ir iškelia tiek daug žemės...

(BUS DAUGIAU)

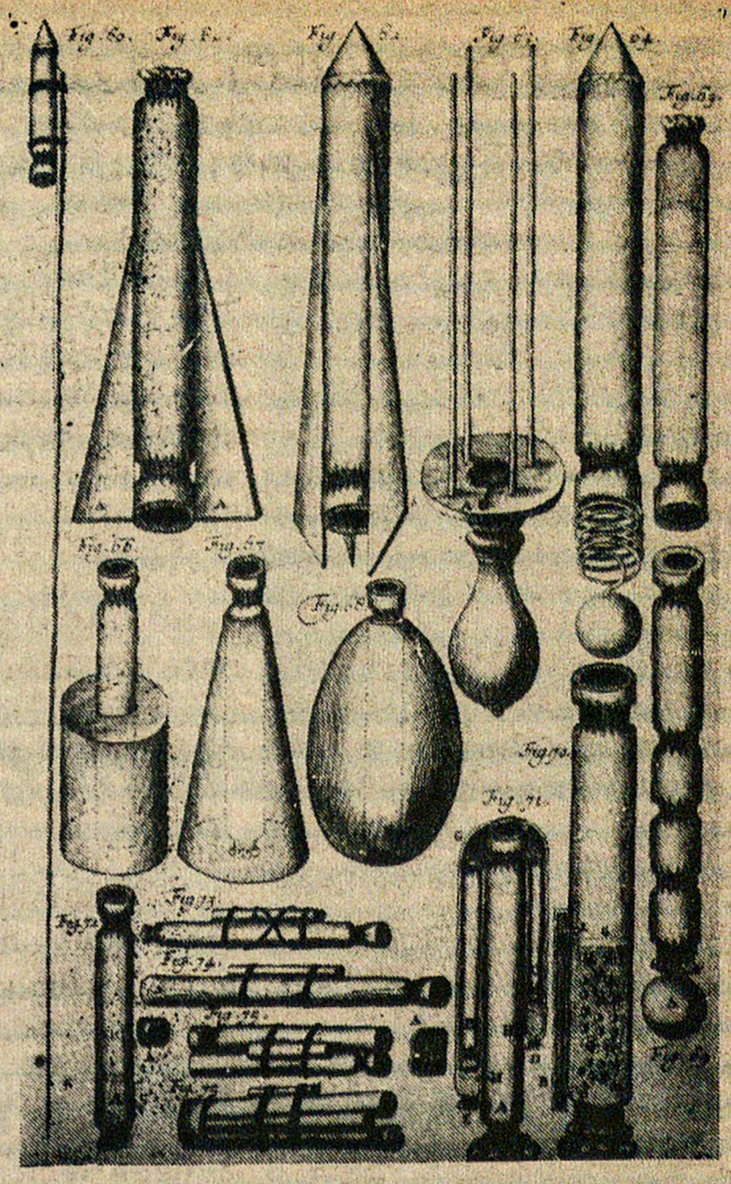

K. Simonavičiaus brėžiniai. Įvairūs raketų variantai

VILNIAUS UNIVERSITETAS IR RAKETOS

Apie XVII a. vidurį matematikos ir fizikos mokslai Vilniaus universitete buvo žymiai pakilę. Matematiką nuo 1631 m. sėkmingai dėstė Andr. Milevskis, parašęs gana įdomų ir anais laikais vertingą jos vadovėlį. Fiziką dėstė žymus profesorius O. Krygeris (1590—1665), kilme prūsas. Jis parašė ir išspausdino Vilniuje aštuonis mokslo veikalus iš fizikos teorijos ir jos pritaikymo srities. Matyt, profesorių Andr. Milevskio ir O. Krygerio paveiktas, K. Simonavičius daug pasidarbavo jų dėstytų mokslų pritaikymo srity.

Baigęs studijas universitete ir įgijęs mokslinį magistro laipsnį, K. Simonavičius, kaip ir dauguma ano meto bajoraičių, tarnavo kariuomenėje karininku, vėliau karišKais-diplomatiniais reikalais buvo nusiųstas Olandijon. Ten, Amsterdame, 1650 m. jis išleido lotynų kalba veikalą, pavadintą „Artis magnae artilleriae pars prima" („Didysis artilerijos menas, pirmoji dalis", 330 p.). Tituliniame lape autorius vadina save „Eques Lithuanus" („Lietuvos raitelis" — taip save vadindavo anais laikais bajorai). Veikalas buvo netrukus antrąsyk išleistas, išverstas į olandų, anglų, prancūzų, italų kalbas ir plačiai vartotas kaip vadovėlis įvairių kraštų aukštosiose karo mokyklose (akademijose). Jame plačiai, sistemingai išdėstyta daug naujų žinių, originalių atradimų, kurie tik žymiai vėliau buvo pritaikyti karo technikoje. Pavyzdžiui, jis smulkiai dėsto ir brėžiniais iliustruoja, kaip pabūklų sviedinius užtaisyti sprogstamąja medžiaga, kad nukritę, jie padarytų priešui didesnių nuostolių. Tas sumanymas buvo pritaikytas žymiai vėliau šrapnelių, granatų pavidalu.

Didelis veikalo skyrius — apie 30 puslapių — pavadintas „De rochetis" („Apie raketas"). Jis skirtas raketų teorijai ir praktikai. Pradžioje minima, kad iki tol raketos vartotos tik kaip švenčių pajvairinimo, žmonių palinksminimo priemonės, bet karo dievaičio, žiauraus Marso rankose jos virsią galingu, baisiu ginklu, kurio pagalba galima bus permesti į priešo stovyklas, į apgultuosius miestus sprogstamąsias ir padegamąsias medžiagas, numesti priešo užnugarin nuodingąsias medžiagas. Tačiau autorius pasipiktindamas sako, kad ši paskutinė priemonė neturėtų būti vartojama, nes ji būtų priešinga žmonių moralės pagrindams... Taip šviesesniųjų žmonių jau XVII a. vidury žiūrėta į nuodingųjų medžiagų vartojimą kare. O kaip agresorių žiūrima ir elgiamasi XX a. vidury?!

Autorius plačiai aprašo, apskaičiuoja ir brėžiniais iliustruoja, kaip turėtų būti pagamintos raketos, kokios medžiagos vartotinos joms varyti, kokie būtini techniški įrenginiai, kad raketa neiškryptų iš kelio ir t. t. Kad raketa pakiltų aukščiau (žinoma, autorius dar nesiekė kosminių aukščių), išdėstytas keleto pakopų raketos projektas. Toje pačioje veikalo dalyje nuodugniai aprašyta, kaip turėtų būti įrengta ir povandeninė raketa su sparneliais, kad ji vandeny pati plauktų nustatytąja linkme, siekdama tam tikro taikinio.

K. Simonavičius nebuvo kažkoks fantastas svajotojas, bet rimtas raketinės teorijos kūrėjas ir jos taikytojas. Tačiau labai realūs jo sumanymai buvo įgyvendinti tik žymiai vėliau, kai ištobulėjo technika. Antai povandeninės, pačios judančios į taikinį raketos, kaip galingas laivynų ginklas buvo pagamintos tik praėjus daugiau kaip dviem šimtams su viršum metų (1866 m.) R. Vaithedo ir M. Lupiso torpedų pavidalu.

M. Vilcmirskis teisingai primena, kad kartais fantastiniai rašytojų kūriniai, kaip antai Žiulio Verno romanai, sudomina mokslininkus ir technikus, paskatina juos dirbti tam tikra linkme ir tas atneša žmonijai didelių laimėjimų. Galima būtų pamanyti, kad ir straipsny pabrėžtinai minimas rašytojas S. de Beržerakas savo romanais galėjo pasiūmėti K. Simonavičių į tam tikrų idėjų sritį. Bet to negalėjo būti: de Beržerako fantastiškai komiški romanai apie valstybes ir imperijas Mėnulyje ir Saulėje buvo išspausdinti tiktai 1657 ir 1662 m., jau autoriui mirus.

K. Simonavičius nebuvo pranašas, bet originalus raketinės teorijos ir praktikos pradininkas. Todėl raketų problemos istorijoje būtina minėti jį patį ir tą mokyklą, kuri jį išauklėjo, — Vilniaus universitetą.

Prof. Z. ŽEMAITIS

KELEIVIS

NIEKAM NEPATAIKAUDAMAS, TEISINGA ŽODĮ SKELBDAMAS, JAU EINA 66 METUS. JAME NEMAŽAI ŽINIŲ IR IŠ KANADOS GYVENIMO, KIEKVIENAME NUMERYJE YRA SENIAI PAGARSĖJĘ MAIKIO SU TĖVU PASIKALBĖJIMAI. YRA GRAŽIŲ APSAKYMŲ, EILERAŠČIŲ. ADV. M.ŠVEIKAUSKIENĖ VEDA TEISINIŲ PATARIMŲ SKYRIŲ.

Metinė prenumerata tik $7.00

KELEIVIO 1971 m. kalendorius $1.50

636 EAST BROADWAY

SOUTH BOSTON, MASS. 02127

Baltic Woodwork Co.

K. KIAUŠAS ir J. ŠIAUČIULIS

Daromos įvairios durys, langai, virtuvės kabinetai ir kiti įvairūs medžio dirbiniai.

547 Lafleur Ave., LA SALLE 650, P.Q. TEL. 366-3884.

JUOZAS GRAŽYS

KAILIŲ SIUVĖJAS

- Siuvu ir parduodu
- Taisau ir remodeliuoju
- Vasaros laike saugojimas (Storage)

6396 Bannantyne Ave. Verdun, Montreal. Tel. 767-6183

W. Lapenat

GENERAL CONSTRUCTION REG'D.

89 Orchard Street, LaSalle, P.Q. Tel. 366-6237

Įvairi industrinė, komercinė ir rezidencinė statyba. Duodame įvairius patarimus, įkainavimus, be jokio atlyginimo. Darbas atliekamas sąžiningai ir prieinama kaina.

LaSalle Auto Specialist Reg'd.

7725 RUE GEORGE LASALLE, P.Q. Tel.: 366-0500 366-4203

- TAISOME IR DAŽOME AUTO-MAŠINAS.
- ESAME SPECIALISTAI MOTORINIŲ ROGIŲ

SAV. G. DESROCHERS

TEXACO

MIKE'S TEXACO SERVICE STATION

(M. RUTKAUSKAS)

POINTE CLAIRE, P.Q. — 601 St. Jean Road. Tel. 695-3883

ILLE BIZARD, P.Q. — 459 Cheerier Street. Tel. 626-5175

- Parduodami "SCORPION" firmos motorinės rogės.
- Atsitiktiniai ir kapitaliniai auto-mašinų remontai.
- Degalai, tepalai, padangos ir kt.
- Lengvai pasiekiame greitkeliu Nr. 40.

BELLAZZI-LAMY INC.

ĮVAIRI MEDŽIO STATYBINĖ MEDŽIAGA:

Durys, langų rėmai. Izoliacija. Ten-Test.

Masonite, statybinis popieris, cementas,

B.P. išdirbiniai ir visa kt.

7682, BOUL. CHAMPLAIN LASALLE 366-6941

Highland Auto Body

611 LAFLEUR AVE., LaSALLE

***

TEL. 366-7281

***

- Atliekami mechaniniai darbai
- Išorės taisymas ir dažymas
- Dunlop padangos ir baterijos

(Lietuviams nuolaida)

Savininkai: V. Sušinskas 389-0571 ir J. Zavys 365-3252

DATOS • VARDAI • ĮVYKIAI

KLB PIRMININKAS E. ČUPLINSKAS

Spalio 23 d. išrinktoji Kanados Lietuvių Bendruomenės Krašto valdyba savo posėdyje, kuris spalio 31 d. įvyko Toronte, pasiskirstė pareigomis.

KLB Krašto valdybos pirmininkas — Eugenijus Čuplinskas, vicepirm. kun. Alg. Žilinskas, vicepirm. ir visuomeninių reikalų komisijos pirmininkas — Vytautas E. Gruodis, vicepirm. J. R. Simanavičius, sekr. L. Gvildienė, ižd. A. Kuolienė, švietimo komisijos pirmininkas L. Tamošauskas, jaunimo sekcijos vadovai G. Breichmanas ir J. Čeponkutė, šalpos fondo pirm. J. Pleinys.

Kultūros komisijos pirmininko klausimas paliktas atviras iki sekančio posėdžio.

5000 DOL. PALIKIMAS LIETUVIŲ FONDUI

Šių metų balandžio 17 d. Toronte mirusi Uršulė Žvirblytė savo testamentu Kanados Lietuvių Fondui paliko 500 dol. 1907 m. Trilaukio kaime, Pajevonio valsčiuje, Vilkaviškio apskrityje gimusi velionė, darbšti ir pavyzdinga ūkininkė, savo palikimu ne tik paveikiai parėmė Fondą, bet tuo pačiu sau pasistatė paminklą, tapdama KLF nare. Toronto lietuviai ją pažinojo kaip sumanią šeimininkę, mokėjusią skoningai paruošti pobūvių vaišes.

Su 100 dol. įnašu KLF nariu tapo ir žinomas visuomenininkas, KLB švietimo komisijos pirm. L. Tamošauskas, St. Catharinėje gyvenantis aukštaitis L. Merkelis taip pat su 100 dol. įnašu tapo Fondo nariu.

Labai vertintinas ir Kauno Aušros gimnazijų suvažiavimo dalyvių polėkis, nukreipiant 200 dol. gautojo pelno KLF.

Torontietis J. Prišas vis dar didina savo Fondo įnašą, kuris jau pasiekė 300 dol. O KLB Krašto valdyba šįmet savo įnašą pakėlė jau du kartus, pasiekdama 500 dol. sumą.

Šiuo metu Kanados Lietuvių Fonde jau turime 448 narius.

Visi, norintieji įsijungti į KLF narių šeimą, tai gali padaryti lietuvių kredito kooperatyvuose — Montrealyje, Toronte ir Hamiltone, įmokėdami įnašą į Fondo sąskaitą. Arba kreiptis tiesiog į KLF iždininką: P. Bastys, 140 Glenside Avenue, Toronto 3, Ont.

pb

PASIKEITIMAI JAV LB VALDYBOJE

Iš JAV Lietuvių Bendruomenės valdybos pasitraukė dr. Vytautas Kleimas (persikėlė kitur gyventi) ir Motiejus Vaišnys (dėl įsipareigojimų darbovietėje). Pasitraukusiųjų vieton į valdybą pakviesti Petras Mitalas ir Vytautas Maciūnas.

V. Mitalas yra Lietuvoje mokslus baigęs ekonomistas, tautininkas, ilgametis bendruomenininkas. V. Maciūnas yra studentas ateitininkas.

KNYGA APIE LIETUVOS SENOVĘ

Prieš kurį laiką Dirva spausdino visą eilę straipsnių apie senesniąją Lietuvos praeitį ir lietuvių tautos kilmę. Straipsnių autoriaus Č. Gedgaudo teorijos buvo labai naujos, dar iki šiol niekur, rodos, neskelbtos, aiškinančios, kad kadaise lietuviai gyveno, kariavo, prekiavo, savo šventyklas turėjo ir kitas tautas valdė kone visoje Europoje — ir Balkanuose, ir Prancūzijoje, ir Italijoj, ir dar kitur.

Straipsniai susilaukė aštrios kritikos, bet ir labai didelio pritarimo bent iš dalies skaitytojų. Dabar tie straipsniai gerokai praplėsti leidžiami atskira knyga, kurioje autorius pasakoja apie lietuvių "istorinę raidą nuo Kristaus laikų iki Mindaugo".

Jau spausdinama knyga būsianti 400 psl., didelio formato su 70 iliusmontrealio av choras repetuoja prieš savo lapkr. 13 d. koncertą

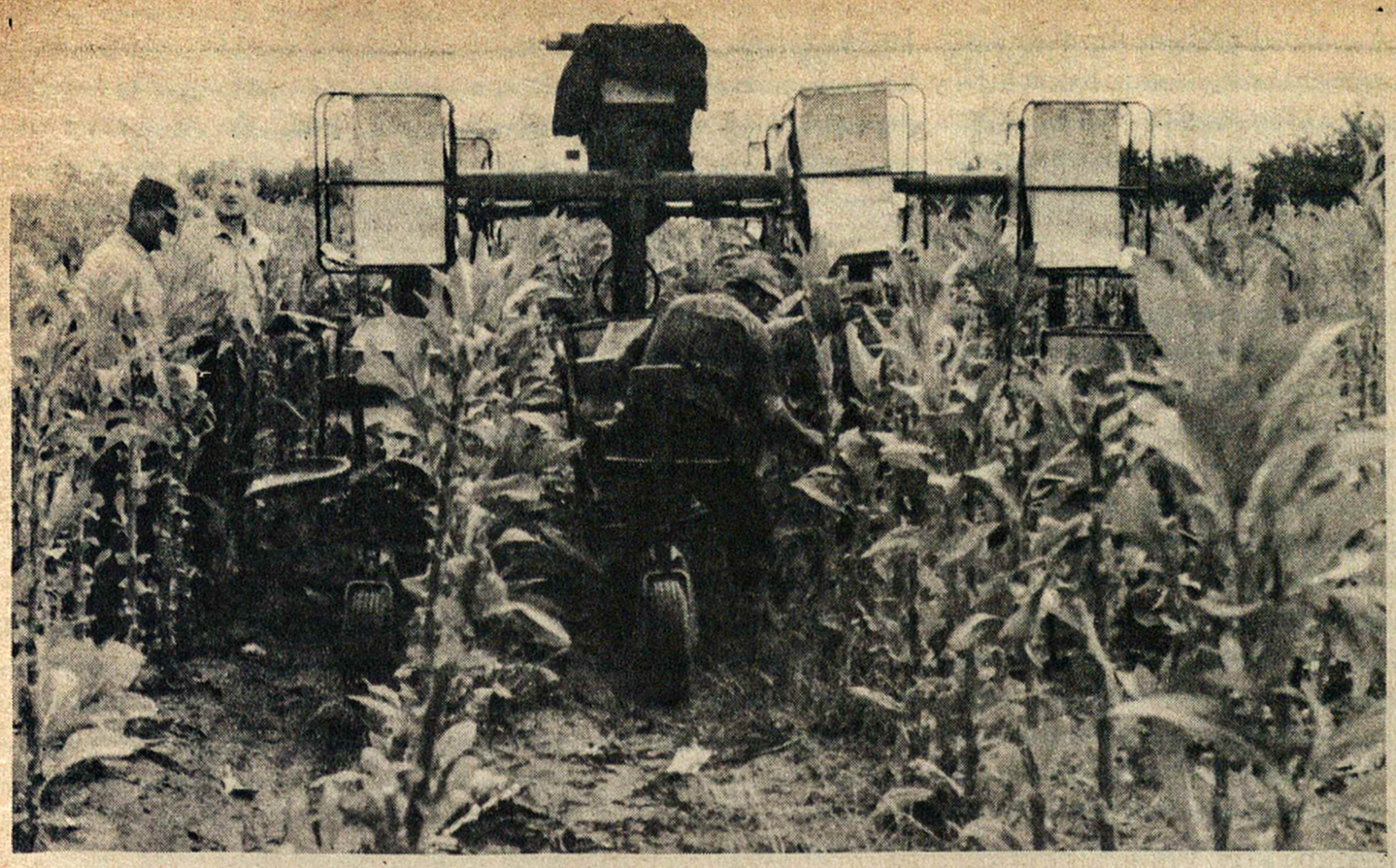

DARBYMETĖ V. BALNIAUS TABAKO LAUKUOSE PRIE DELHI, ONT.

tracijų bei žemėlapių. Knygai išleisti sudarytas komitetas iš A. Devenienės, S. Pautienės, J. Balčiūno-Švaisto, J. Kutros ir A. Budrecko. Komitetas kviečia iš anksto prisidėti prie leidybos: 500 dol. paaukojusieji bus mecenatais, 100 dol. — rėmėjais, 15 dol. — prenumeratoriais.

Knygą užsakyti galima per J. Kutrą, 1011 - 19th Street, Santa Monica, Calif. 90403, USA.

A. J. GREIMAS LIETUVOJE

Lietuvoje viešėjo dr. A. J. Greimas, Italijos Semiotikos instituto direktorius ir bendrosios sematikos profesorius Paryžiuje.

Vilniaus universitete profesorius skaitė dvi paskaitas: "Bendrosios semiotikos problemos" ir "Iš lietuvių mitologijos". A. J. Greimas Vilniaus bibliotekose ir archyvuose rinko medžiagą savo moksliniams darbams, kalbėjosi su Lietuvos mokslininkais. Be Vilniaus, lankėsi Kaune ir Trakuose.

Po viešnagės Lietuvoje A. J. Greimas paskaitą skaitė Maskvoje, kur diskutavo su mokslininkais.

1917 m. gimęs A. J. Greimas, studijavo Kauno ir Grenoblio universitetuose, 1949 m. Sorbonoje gavo daktaro laipsnį. Keleris metus profesoriavo Egipte ir Turkijoje, nuo 1965 m. dirba Paryžiuje. A. J. Greimas yra vienas žinomiausių pasaulyje semantikos specialistų, ta tema išleidęs eilę svarbių veikalų.

METINIS ŠALFASS SUVAŽIAVIMAS

Šiaurės Amerikos lietuvių fizinio auklėjimo ir sporto sąjungos metinis suvažiavimas įvyks gruodžio 11-12 dienomis Detroite, Continental Congress Inn viešbučio patalpose.

Be pareigūnų ir valdybų narių, suvažiavimam kiekvienas sporto klubas siunčia po atstovą nuo 20 registruotų narių.

Suvažiavimo viešbutyje prieinama kaina atstovai galės gauti nakvynę, maistą ir kt. Viešbučio adresas: Continental Congress Inn, 12800 Michigan Ave., Dearborn, Mich. 48216, USA.

L. KRIAUČELIŪNAS LONDONE

Rugsėjo 24-28 dienomis Londone lankėsi dr. L. Kriaučeliūnas su šeima. Turėjo išsamius pasiklabėjimus su D. B. Lietuvių Bendruomenės Krašto valdyba apie būsimąją tautinių šokių šventę, kurioje jis kvietė dalyvauti ir D. Britanijos šokių grupes. Išryškėjo nuomonė, kad geriausia sudaryti bendrą šokėjų grupę ir išleisti į šventę.

Buvo pasikeista nuomonėmis su L. Kriaučeliūniene dėl Chicagos tautinių šokių grupės apsilankymo D. Britanijoje. Reikalas paliktas ateičiai. Teks aiškintis, kaip žiūrėtų kitos Europos bendruomenės dėl Grandies apsilankymo visoje Europoje.

Be paties Londono įžymybių dr. Kriaučeliūno šeima aplankė Lietuvos atstovą D. Britanijai V. Balicką, lietuvių Šv. Kazimiero bažnyčią, Lietuvių Namus, apžiūrėjo Nidos spaustuvę, viešėjo Krašto valdybos sekretoriaus R. Baublio namuose.

Jis dalyvavo Londono lietuvių pokalbių branduolio pasikalbėjimuose, pasidalindamas mintimis su branduolio nariais ir ten dalyvavusiais jaunuoliais apie būsimą tautinių šokių šventę ir lietuvišką gyvenimą JAV. Jį nustebino pokalbių branduolys. Sakė, kad nė Chicagoje tokio nesą. Tas branduolys gimė Bendruomenės Krašto valdybos sumanymu. Ten dalyvauja žmonės, kurie dirba visuomeninį darbą. Bandoma surasti bendrus kelius, juos išryškinti ir pritaikinti D. Britanijos visuomeniniam darbui ir gyvenimui. Pokalbių branduoliui vadovauja kun. dr. K. A. Matulaitis. S. K.

RUOŠIASI DALYVAUTI

Londono, Didž. Britanijoje, lietuvių tautinių šokių grupė Grandis po ilgesnės pertraukos vėl pradėjo repetuoti ir ruoštis tautinių šokių šventei Chicagoje. Grandžiai vadovauja J. Baublienė, kuri vadovaus ir bendrąjai Britanijos lietuvių tautinių šokių grupei, kuri vyks į Chicagą.

J. Baublienė yra buvusi Kauno valstybinio teatro baleto artistė. S. K.

SERGA K. NOREIKAITĖ

Kastutė Noreikaitė Londone, Didž. Britanijoje, savo namuose buvo rasta parkritusi su mažomis gyvybės žymėmis. Dabar ji ligoninėje pradeda atgauti sąmonę, bet kalbėti negali.

K. Noreikaitė buvo ilgametė Lietuvos pasiuntinio ir ministro velionio K. Balučio šeimininkė, prižiūrėjusi Lietuvos pasiuntinybę Londone. S. K.

• Teisininkas Stasys Elsbergas mirė Lietuvoje spalio 4 d. Jis buvo gimęs 1905 m. Raseiniuose, o 1935 m. išleista St. Elsbergo knyga "Lietuvos žemės reforma".

ĮVAIRŪS SIUNTINIAI IR DOVANOS

Lietuvą, Latviją, Estiją, Ukrainą, Sov. Sąjungą paprastu ir oro paštu.

Dovanos be muito: Motociklai, skalb. mašinos, televizijos priimtuvai, šaldytuvai ir t.t. Taip pat persiunčiame piniginius pažymėjimus (certificates), už kuriuos gavėjas gali pirkti prekių specialiose krautuvėse.

Norint pasiųsti automobilį, prašome pirma pasiteirauti, nes automobilių skaičius yra ribotas.

Siunčiame Jūsų sudarytus ir apdraustus įvairius siuntinius iki 19¾ svarų gryno svorio. Turime pardavimui įvairių medžiagų ir kitų prekių. Sąžiningai ir greitai patarnaujame.

DARBO VALANDOS: TREČIADIENIAIS — UŽDARYTA. Pirmadieniais, antradieniais, ketvirtadieniais ir penktadieniais — nuo 9 v. ryto iki 7 vakaro; šeštadieniais — nuo 9 v. ryto iki 5 v. vakaro.

LIETUVIŲ ĮSTAIGA
Baltic Exporting Co. 480 RONCESVALLES AVE., TORONTO 3, ONTARIO
Telefonas LE 1-3098 Savininkai A. ir S. KALŪZA

Taupyk ir skolinkis

PIRMUTINIAME IR DIDŽIAUSIAME TORONTO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVE **PARAMA**

MOKA	IMA
5½% už depozitus	
6% už šėrus (numatoma)	8% už asm. paskolas
6% už taupymo s-tas	
6½% už 1 m. term, dep.	8¼% už mortgičius
7% už 2 m. term. dep.	

Kapitalas virš keturių milijonų dolerių

ASM. PASKOLAS duodame iki $5.000 ir MORTGIČIUS pagal valdžios nustatytą normą — 66% įkainoto turto. VISŲ NARIŲ GYVYBĖ apdrausta santaupų dydyje, bet nedaugiau $2.000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki $5.000.

KASOS VALANDOS: kasdien nuo 10 val. iki 3 val. p. p., išskyrus sekmadienius. Pirmadienį ir penktadienį vakarais nuo 4 val. 30 min. iki 8 val. 30 min. Šeštadieniais nuo 9 val. iki 1 val. p. p. (liepos ir rugpjūčio mėn. šeštadieniais uždaryta).
BŪSTINĖ: Lietuvių Namai — 1129 Dundas Street West, Toronto 3, Ontario. • Telefonas LE 2-8723

HAMILTONO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS "TALKA"
830 Main Street East, tel. 544-7125

Darbo valandos:		Mokame už:	
pirmadieniais	10 — 5 v. p.p.	depozitus	5%
antradieniais	10 — 5 v. p.p.	šėrus ir sutaupas	6%
trečiadieniais	10 — 5 v. p.p.	už vienų metų terminuotus	
ketvirtadieniais	10 — 5 v. p.p.	indėlius	6½%
penktadieniais	10 — 7 v. vak.	ir virš $10.0000 - 3 metams	7%
šeštadieniais	9 — 12 v. p.p.	Duodame:	
Liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais "Talka" uždaryta.		asmenines paskolas iš	10%
		nekiln. turto paskolas iš	8½%

Nemokama gyvybės ir asm. paskolų drauda. Nemokamas pilnas čekių patarnavimas. Parduodame "American Travelers" čekius. Užtikrintas indėlių saugumas. Kapitalas — virš $2,800.000

toronto

ĮDOMIAI KALBĖJO ANTANAITIS

Akademikų draugija pirmuoju sezono paskaitininku pakvietė literatūros kritiką bei "Antro kaimo" satyros teatro vadovą Algirdą Antanaitį iš Chicagos.

Spalio 30 d., šeštadienį, Prisikėlimo salėje jis kalbėjo apie lietuvės moters įvaizdį egzilų romanuose. Paskaita buvo spektaklinio pobūdžio, talkininkaujant torontiečiams studentams ateitininkams Dainorai Juozapavičiūtei, Rūtai Urbonaitei, Ramunei Sakalauskaitei, Almiui Kuolui, Romui Puteriui ir dar Kazimierui Manglicui.

Paskaita-įvykis prasidėjo Giedros korporacijos romano konkurso komisijos posėdžiu (iš "Antro kaimo" repertuaro), kuriame iš rašytojų reikalauta veikalo apie stiprią, narsią, o kartu kuklią ir atsidavusią -- visais atžvilgiais tobulą lietuvę moterį.

Įsiterpęs paskaitininkas kruopščia ryškesnių romanų analize išvedė, jog mūsų rašytojų vaizduojama moteris yra naivi, sentimentali bei vergiškai klusni savo vyrams. Lietuvė moteris vis dar nesanti herojiškai pavaizduota, net ir Ilonos Gražytės vartojama prasme. Paskaita yra paruošta spaudai ir turėtų sukelti kontroversiją.

Antanaičio kalba buvo protarpiais iliustruojama Gliaudos, Mazalaitės, Katiliškio, Jankaus ir Pukelevičiūtės romanų ištraukomis, kurios buvo inscenizuotos pagelbininkų studentų ir perduotos magnetofono juostoje (Vilutienės Chicagoje).

Kritišku momentu kalbėtoją pertraukė iš publikos pakilusi mergina. A. Gustaičio eilėraščiu pareiškusi nepasitenkinimą rašytojais, kurie moteriai "liepia glaustis prie šalto mūro, kur angelėliai strėlėti styro", kuomet ji "... trokšta tikro, aistringo vyro". Ir pareikalavo: "Gana man smilgų ir peteliškių, aš noriu vyro, kaip Katiliškio".

Tai buvo vienas iš pačių įdomiausių įvykių Akademikų draugijoje. Gaila, kad tepasirodė trys dešimtys klausytojų.

a.

RINKIMAMS PRAĖJUS

Lietuvaitės bandymas politikoje nepavyko. Ontario provincijos rinkimuose High Park rajone liberalų kandidate buvusi Laima Švėgždaitė tegavo 4.284 balsus, kuomet ukrainietis konservatorius Shymko surinko 9.288, o už buvusį parlamentarą naująjį demokratą (darbietį) pasisakė net 16.509 rinkėjai. Tad Tėv. Žiburių nurodytas bendras balsuotojų palinkimas į konservatorius šiame rajone nepasireiškė, ir jų nemėgiami "socialistai" nė kiek nenukentėjo.

Laimėjimo viltims pagrindo net ir pačioje pradžioje nebuvo, tačiau tikėtasi stipresnio pasirodymo. Deja, silpna liberalų partijos platforma, jaunos kandidatės nepatyrimas bei stoka politinės orientacijos ypač stipraus oponento akivaizdoje, taip pat skurdus biudžetas neleido atsiekti geresnių pasėkmių.

L. Švėgždaitės rinkiminė propaganda buvo pravesta daugumoje lietuvių pastangomis. Buvo laukta platesnio tautiečių įsijungimo, bet vieni aiškinosi nepritarimu kandidatės atstovaujamai partijai, kitiems trūksta ryžto bet kokiai akcijai. Buvo nepasitenkinimo ir vietinio savaitraščio drugnumu kandidatės atžvilgiu.

Nors High Park lietuvių tirščiausiai apgyventas rajonas, jie tesudarė apie 800 rinkėjų iš 40.000. Yra duomenų manyti, kad lietuvių balsuotojų dauguma, anksčiau balsavusi už kitas partijas, šį kartą apsisprendė už liberalus vien tik todėl, kad jų kandidate buvo tautietė.

Aišku, kad dėl per menko skaičiaus lietuviai negali turėti svaresnės įtakos rinkimų pasekmėms, tačiau jau įrodyta, jog jie pajėgia beveik savarankiškai pravesti visai neblogą rinkiminę akciją. Ta prasme tiek Švėgždaitės tiek dėl jos dirbusių lietuvių grupės pastangos nebuvo veltui. Įgytas patyrimas ir drąsa turėtų skatinti kitiems pasireiškimams krašto politiniame gyvenime, kuriame ligšiol mes esame perdaug kuklūs.

a.

hamilton

DIPLOMŲ ĮTEIKIMAS

Spalio 6 d. vyko Hamiltono katalikų katedros berniukų gimnazijos 12 klasių baigimo diplomų įteikimo ceremonija.

Fanfarams sugrojus, katedroje pasirodė nešamas kryžius, jį sekė keli kunigai, gimn. mokytojai ir diplomantai. Visi apsirengę juodomis togomis. Visiems susėdus, vienas iš diplomantų tarė žodį. Po to vysk. P. R. Reding asistuojamas kelių asmenų, įteikė diplomus, kiekvienam paspausdamas ranką. Baigmėje žodį tarė vysk. Reding ir gimnazijos direkt. kun. A. Kramer.

Šalia pažymėjimų, buvo įteikta piniginių dovanų už gerą mokslą. Tokią dovaną gavo ir A. Šeštokas. Diplomų buvo įteikta 168, jų tarpe juos gavo ir devyni lietuviai, būtent, E. Adomauskas, S. Balsys, R. Butkevičius, K. Deksnys, P. Galinis, T. Kudaba, P. Masys, A. Šeštokas ir A. Stonkus.

Ceremonijos buvo baigtos viena kita giesme ir Kanados himnu. Tokios gražios ir iškilmingos ceremonijos esančios tik pas katalikus.

Lietuviškom ar aplamai europietiškom akimis žiūrint, truputį keistai atrodo, kad pažymėjimai įteikiami neužbaigus galutinai mokslo institucijos. Reikalas tame, kad dauguma mokinių, baigę 12 klasių, keliasi į kitas mokyklas, o tik maža dalis eina į universitetus ar visai mokslą nutraukia.

Zp.

METINIS SLA SUSIRINKIMAS

Gruodžio 4 d., 7 val. vak., Bajoraičių namuose, 86 Melrose Ave., Hamiltone, įvyks SLA 72 kuopos metinis susirinkimas, kurio metu bus priimami ir nario mokesčiai.

Visi nariai kuopos valdybos kviečiami punktualiai dalyvauti. Po susirinkimo bus kavutė.

NE EILINIAI PARENGIMAI

Pirmasis yra rengiamas mergaičių choro Aidas lapkričio 6 d. Hamiltono J. Centro salėje. Antrasis lapkričio 13 d. Hillcrest restorane pagerbti K. Mikšį, ilgiausiai dirbusį B-nės valdyboje.

Kaip jau žinome, mer-

Universal Cleaners & Tailors
B. KIRSTUKAS
239 FOURTH AVENUE
(at Wellington St.)
Tel. 769-2941
Valau ir taisau vyriškus ir moteriškus drabužius. Siuvu naujus, pagal užsakymus, vyriškus paltus, kostiumus ir kelnes. Aukštos kokybės medžiagos.

DOVANOS ARTIMIESIEMS
PIGIAU... GERIAU... GREIČIAU...

Nežiūrint to, kad prekių kainos nuolat kyla, mūsų kainos iki šių metų galo pasilieka tos pačios.

Išnaudokite proga, pasiųsdami jau dabar dovanų siuntinuką savo artimiesiems į Lietuvą.

SIUNTINYS 1971 (3)

3¼ jardo puikios vilnonės angliškos eilutei medžiagos, 3 *jardai vilnonės angliškos apsiaustui medziagos*, 1½ jardo crimplene medziagos suknelei, vyriškas arba moteriškas nertinis, vyriškos arba moteriškos nailono arba vilnonės kojinės, vilnonė gėlėta arba su ornamentais skarelė, 20 geriausių angliškų cigarečių, 1 dėžė šokolado. Siuntinio kaina su muitu ir visoms persiuntimo išlaidoms yra $ 100.

SIUNTINYS 1971 (4)

Itališkas nailoninis vyriškas arba moteriškas lietpaltis, vilnonė angliška eilutei medžiaga, vilnonė medžiaga *suknelei, medžiaga sijonui, vyriški išeiginiai nailono* marškiniai, bliuskutė, šilkinė gėlėta skarelė, kaklaraistis, 1 dėžė šokolado. Siuntinio kaina su visomis išlaidomis $90.

Taip pat galime pridėti prie šių arba kitų siuntinių be jokių papildomų persiuntimo išlaidų daiktus, kurių klijentas pageidauja. Šie yra labai vertingi ir reikalingi dalykai: nailoninio kailio viršus apsiaustui $30, vilnonės gėlėtos skarelės $5, vyriški arba moteriški nertiniai $12, arba $18, nailono marškiniai, nailono lietpalčiai $11, crimplene medžiaga suknelei $9, ilgi vilnoniai šaliai $10, komplektas moteriškų nailono apatinių $7, komplektas vyriškų šiltų apatinių $12.50 ir kita.

BALTIC STORES LTD.,
(Z. Juras)
421 Hackney Rd., London, E. 2. England
Tel. 01 739 8734.

MOTERYS GALI UŽDIRBTI KALĖDOM. Reikalingos patyrusios operatorės prie Narrow mašinų. Darbas nuo 6 iki 11 val. vak. Geras atlyginimas, nuolatinis darbas. Highland Knitting Mills, 8280 St. Lawrence, Mntl.

ASMENIŠKAS KVIETIMAS
Norėčiau Jus matyti CKGM rytinėje pokalbių programoje tarp 9 ir 11 val. ryto. Jūsų telefonas bus mūsų mikrofonas. Paskambinkite 790-0444. Vadinuosi DAVE PATRICK ir nuoširdžiai Jus kviečiu.

MADAME CATHERINE
EUROPIETĖ DELNŲ IR KORTŲ AIŠKINTOJA
Ji Jums papasakos *dabartį, praeitį ir ateitį, padės* jums Jūsų gyvenimiškuose reikaluose – ligoje, vedybiniame gyvenime, tarnyboje, meilėje ir t. t.
Apsilankykite – ir būsite įtikintas. Visi aiškinimai atliekami privačiai ir konfidencialiai.
Prašau skambinti tel. 376 – 8924.

gaičių choras yra jaunas savo ir dainininkių amžiumi, sėkmingai koncertavęs už Hamiltono ribų. Šį kartą su papildytu repertuaru dalyvaujant ir pačiam choro dirigentui sol. V. Verikaičiui, jos padainuos ir hamiltoniečiams. Neparemti jų gražių pastangų — būtų tikra nuodėmė.

O kasgi nežino K. Mikšio? Jis jau 16 metų yra mūsų tarnyboje. Tiek laiko išbuvęs B-nės vadovybėje nariu ir pirmininku. Nedaug turime žmonių, tiek daug laiko, dažnai ir nuosavo pinigo, skyrusio savo žmonių labui.

Jo ilgametė veikla įpareigoja kiekvieną atvykti į pagerbtuves. Zp.

ĮKURTUVĖS

Neseniai sukūrę šeimos židinį S. ir A. Verbickai įsigijo nuosavus namus. Ta proga gausus būrys pažįstamų ir draugų suruošė staigmeną — įkurtuvių pobūvį jų namuose. Zp.

• Hamiltono AV parapijos skoloms padengti vyksta lėšų rinkimo vajus ir kartu metinio parap. mokesčio priėmimas.

Vajus esąs labai sėkmingas.

KARIUOMENĖS ŠVENTĖ

Lapkričio 27-28 dienomis Hamiltono ramovėnai ir šauliai ruošia Lietuvos ginkluotų pajėgų atkūrimo 53 metų sukakties minėjimą.

Lapkričio 27 d., 7 val. vak., bus trumpas iškilmingas minėjimas su menine programa, kurią atliks Toronto Prisikėlimo parapijos suaugusiųjų choras, vadovaujamas kun. B. Jurkšo. Po minėjimo bus linksmi šokiai su visais patogumais. Šokiams gros Vytauto Babecko orkestras.

Sekmadienį, lapkričio 28 d., 11 val. ryto, bus iškilmingos pamaldos Vilniaus Aušros Vartų parapijos bažnyčioje. Pamaldas laikys ir tai dienai pritaikytą pamokslą pasakys prel. dr. J. Tadarauskas. Po pamaldų bus libera už žuvusius ir mirusius karius, šaulius ir partizanus. Po to vainiko padėjimas prie kankinių kryžiaus. Minėjime ir pamaldose prašomos dalyvauti visos organizacijos su savo vėliavomis. Ramovėnai ir šauliai dalyvauja uniformuoti.

Rengėjai primena ir prašo visų lietuvių minėtas dienas prisiminti, susilaikyti nuo privačių subuvimų ir visiems dalyvauti minėjime.

Kiekvienas lietuvis žino, kad yra brangios ir mielos mūsų nepriklausomos Lietuvos valstybinės šventės, o tuo labiau čia, išeivijoje. Tai nėra tik vienų rengėjų pareiga, o visų lietuvių.

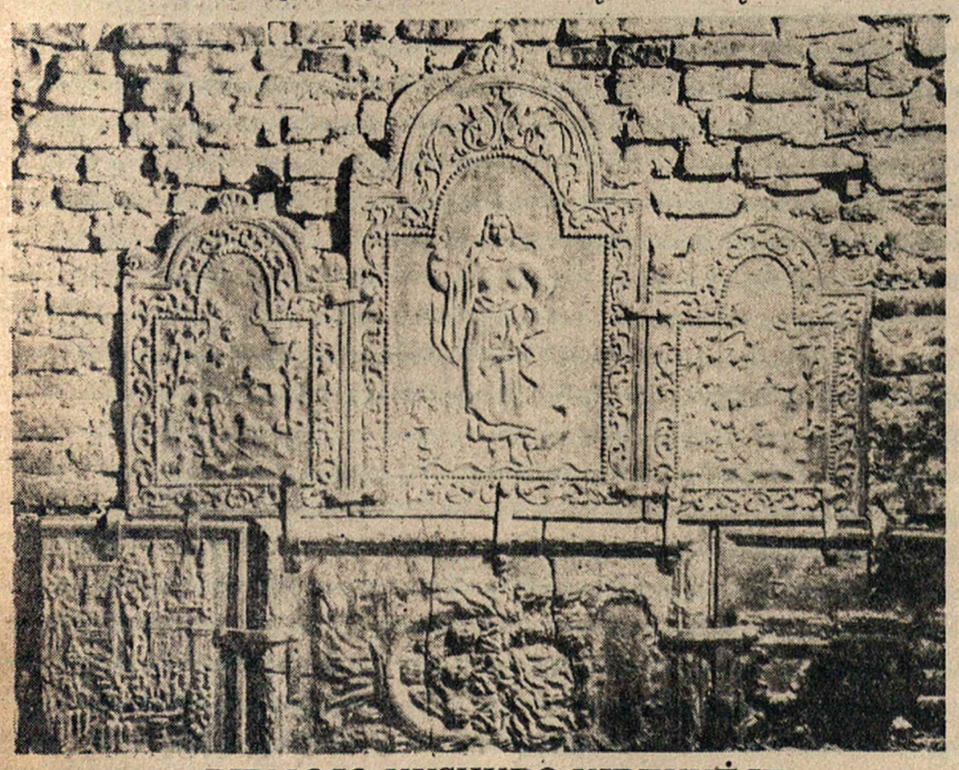

PIRMOJO VYSKUPO VIRTUVĖJE

Pirmuoju Kvebeko, anuomet vadinamosios Naujosios Prancūzijos vyskupu buvo Francois de Montmorency Laval, kuris 1663 metais įkūrė Kvebeko seminariją. Dabar Kvebeko kultūros departamento specialistai šitą seminariją restauruoja. Dėmesį atkreipė vyskupo virtuvės krosnies špižinės durys, sukurtos nebežinomo menininko. Centrinė figūra simbolizuoja žemės derlingumą. OIP nuotr.

Hamiltono ramovėnai ir šauliai, tikėdamiesi gausaus tautiečių dalyvavimo minėjime, įdeda daug darbo ir stengiasi, kad dalyviai būtų viskuo patenkinti.

Ramovėnai ir šauliai

• Moterystės Sakramentą ruošiasi priimti J. Vilimas su Gražina Beržinskaite iš Toronto. Zp.

montreal

VALDYBOS POSĖDIS

KLB Montrealio apylinkės valdybos posėdis šaukiamas lapkričio 11 d., ketvirtadienį, 7,30 val. vak., vicepirm. A. Norkeliūno namuose, 6695 - 35th. Avenue, Rosemont.

LITAS NEDIRBS

Sekantį ketvirtadienį, lapkričio 11 d., Litas bus uždarytas ryšium su visų bankų švenčiama karuose žuvusių paminėjimo diena.

STUDENTŲ VALDYBA

Spalio 29 d. Lietuvių studentų s-gos Montrealio skyriaus susirinkime dalyvavo daugiau kaip 30 studentų.

Dviejų metų kadencijai išrinktąją valdybą sudaro pirm. Vytas Kudžma ir nariai Vytas Ptašinskas, Rimas Rudinskas, Rytis Bulota, Alma Staškevičiūtė, Daina Kerbelytė ir Linas Giriūnas.

Nutarta iš narių rinkti mokestį — po 2 dol. dviem metams.

Studentai yra pasiryžę veiklą kreipti lietuviškosios kultūros pažinimo ir puoselėjimo kryptimi. Svarstytos galimybės suruošti poezijos vakarą.

REIKALINGI APSAUGOS PAREIGŪNAI (SECURITY GUARDS). Kandidatai turi būti žvalūs ir budrūs, geros sveikatos, bent 5'8'' aukščio, tarp 25 ir 60 m. amžiaus. Pageidaujama, kad kalbėtų prancūziškai ir angliškai, bet nebūtina. Geros sąlygos ir nemokamos unif ormos. Iki 48 val. savaitėje mokama $1.75, iki 60 val. — $1.95, virš 60 val. — dvigubai. Asmeniškai kreiptis: RMT Security Inc., Dickerdyke Pier, prie Mill Street. Arba telefonuoti 932-8477 ponui Leo Belec.

Dr.J Frison, B. Sc., D. C.
Chiropraktikas
1202 St. Joseph Blvd. East
Montreal (kampas de la Roche).
Tel.: 523-3525
Atdara: nuo 9 iki 1 val. ir nuo 4 iki 9 val. vak.

CFMB RADIO 1410 MONTREAL
LIETUVIŠKA RADIJO PROGRAMA
KIEKVIENĄ TREČIADIENĮ, 11 VAL. VAK.
PROGRAMOS VEDĖJAS
L. Stankevičius, 1053 Albanel Cr., Duvernay, P.Q. TEL. 669-8834

LaSalle AUTOMOBILE INC.
366-7818

LAURENT DAIGNEAULT
Président
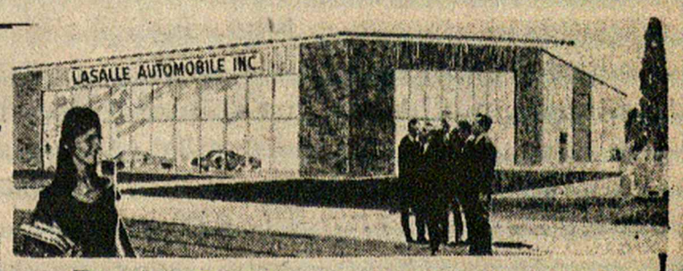

P A R D A V I M A S
Imperial - Chrysler - Dodge - Charger
Coronet - Challenger - Swinger - Demon
Camions DODGE Trucks
7635 BOUL. LASALLE - LASALLE, QUE.
Mechanizuotomis priemonėmis įvairių ratų ir kitų dalių reguliavimas. Išorės taisymas ir dažymas. Kreiptis: De La Verendrye Blvd.
Tel. 365-3364

ATLIEKAMI ĮVAIRŪS MŪRINIMO DARBAI IR VIŠOKERIOPI REMONTAI. CEMENTO, MEDŽIO DARBAI, GELEŽIES SUVIRINIMAS (WELDING). VYKSTU IR Į PROVINCIJĄ ONTARIO IR QUEBEKO.
M. Krauza
10167 48th Avenue, Montreal 477
Tel. 665-2278

Tony's Photo Studio
1920 FRONTENAC ST. — MONTREAL, P.Q.
PORTRETAI - VEDYBOS - KRIKŠTYNOS
SUKAKTUVĖS MAŽAMEČIAMS
ĮVAIRIOS PROGOS
TEL. 525-8971.
T. Laurinaitis

Jetté & Frères
Hydro - Quebec atstovas,
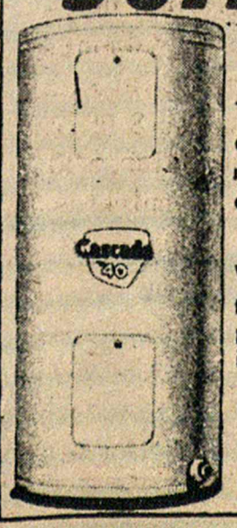
Tik apmokate mėnesinę elektros saskaitą.
Cascade 40 60
1.75 per mois per month 40
kuris išnuomuoja ir įrengia karšto vandens šildymą.
2.25 per mois per month 60
Visi kiti vandentiekio ir šildymo taisymai ir naujų įrengimai. Taip pat gazinių priemonių pardavimas ir įrengimas. Veltui įkainavimas.
Jetté & Frère Ltée
Plumbing & Heating kontraktorius.
140-2e AVENUE - 366-0330

montreal

SAMBŪRIO BALIUJE

Jau išvirto į tradiciją, kad Montrealio lietuvių Akademinis sambūris kiekvienais metais rudeniop viename geriausių miesto viešbučių ruošia balių.

Spalio 30 d. Chateau Champlain viešbutyje Sambūrio balius sutraukė, palyginti, nemažą Montrealio lietuvių būrį, iš tikrųjų nemažesnį, kaip daugelyje eilinių lietuviškų renginių, kurie paprastai ruošiami parapijų salėse.

Pasak Sambūrio pirmininko Algio Beniušio, kuris tarė žodį susirinkusiems, visi lietuviai daug dirba, rūpinasi savo asmenine ir savo vaikų gerove bei profesiniu gyvenimu, visi daugiau ar mažiau reiškiasi ir lietuviškoje veikloje, tačiau lietuviai vis dėlto esą ir romantikai. Nors kartą metuose jie, matyt, nori pabūti ir prabangesnėje aplinkoje, lietuvaitės nori pasipuošti, ir visi nori pasilinksminti, kaip jų bendradarbiai kanadiečiai ir aplamai kitataučiai paprastai linksminasi. Jau ketvirtą kartą baliun susirenkantieji sambūriečiai ir svečiai patvirtina, kad Algio Beniušio mintys iš tiesų atitinka tikrovei.

Dalyviams ypač patiko poeto Henriko Nagio poezijos rečitalis. Jis skaitė lietuvių poetų eilėraščius apie rudenį, nors, paties skaitovo žodžiais, gal ir ne visi skaitytieji eilėraščiai buvę "tiesiai apie rudenį".

"Nebūtinai dėl kuklumo", Henriko Nagio žodžiais tariant, rečitalį pradėjęs savo paties eilėraščiais iš "Lapkričio naktų", jis labai, rodos, paprastai, bet iš tikrųjų įtaigiai ir išraiškingai paskaitė savo dviejų bendraamžių žemininkų eilėraščius — J. Kėkšto ir A. Nykos-Niliūno.

Mūsų vyresniosios kartos, klasikais virtusių poetų: jau mirusių H. Radausko ir Salomėjos Neries bei Lietuvoje tebegyvenančio A. Miškinio eilėraščiai sudarė antrąją rečitalio dalį. Pabaigoje H. Nagys paskaitė pokarėje Lietuvoje susiformavusių poetų Sigito Gedos ir Algimanto Mikutos eilėraščius.

Publika vakaro programa iš tikrųjų buvo labai patenkinta, o šokiai, rateliai, gera nuotaika tęsėsi iki ankstumos.

"LITAS" $2.893.499

Spalio mėnesį Litas užbaigė beveik su trijų milijonų dolerių balansu, taigi nuo metų pradžios paaugo 304.673 doleriais.

Svarbesnės Lito aktyvo pozicijos buvo tokios: (skliausteliuose praeitų metų to pat mėnesio duomenys): banke $96.346 (55.180), indėlis Lygoje $112.915 (75.148), asmeninės paskolos $539.546 (498.466), nekiln. turto paskolos $1.996.544 (1.862.172), vertybės popieriai $221.344 (148.878) ir inventorius $10.147 (10.976).

Svarbesnės pasyvo pozicijos: akcijos $7.065 (1.149.957), taupomosios sąskaitos $1.572.601 (147.904), einamosios sąskaitos $579.052 (530.099), terminuoti indėliai $661.125 (695.130), atsargos kapitalai $83.228 (64.359), įstojamasis mokestis $42 (35) ir šių metų pelnas $80.308 (75.632).

Šio mėnesio pelnas, lyginant su praeitu mėnesiu, sumažėjo visu dvidešimt tūkstančių dolerių, kadangi spalio 15 d. buvo sumokėtos palūkanos už terminuotus indėlius $33.734 sumoje. Aktyve praeitų metų akcijų sumą priderėtų lyginti su šių metų taupomųjų sąskaitų suma, kadangi suo sausio 1 d. visiems nariams buvo palikta tik po vieną 5 dol. akciją, o kita dalis buvo pervesta į taupomąsias sąskaitas.

Bankai šiuo metu palūkanas už paprastas taupomąsias sąskaitas sumažino iki 2,75% ar 3%, o už "true savings" iki 4%, kai tuo tarpu Litas ir toliau tebemoka tas pačias 5% palūkanas už einamąsias sąskaitas, 6% už taupomąsias (true savings(ir nuo 6,25% iki 6,75% už terminuotus indėlius. Pr. R.

PAMALDOS EVANGELIKAMS

Lapkričio 14 d., sekmadienį, 11,30 val. ryto, Montrealio lietuviai evangelikai kviečiami į pamaldas St. Johns liuteronų bažnyčioje 3594 Jeanne Mance St., Montreal.

Montrealio liet. evangelikų parapijos taryba pamaldoms iš Chicagos pakvietė kun. Juozapaitį.

Evangelikai prašomi gausiai dalyvauti šiose pamaldose su šv. vakariene.

JŪRŲ ŠAULIŲ BALIUS

Montrealio jūrų šaulių Neringos kuopos pirm. J. Zavio iniciatyva ruoštas rudens balius pasisekė gana gerai. Šeštadienio vakarą Aušros Vartų salėje prisirinko nemažai svečių, jų tarpe ir kitataučių. Mat, šauliai bendrauja su ukrainiečiais, kurių dalis atsilankymu ir parodė bičiulystę.

Vakaras buvo pradėtas baletu: kelis šokius atliko Montrealio vienos studijos mergaitės. Pianistas M. McMahan išpildė kelis muzikos kūrinius ir dar akompanavo ekstra pasirodžiusiai dainininkei, kuri padainavo angliškai.

Atlikta meninė programa publiką patenkino, kurie plojimu tą įrodė. Gal kai kam nepatiko, kad visi pranešimai buvo tik anglų kalba, kuriuos atliko Krasauskienė-Šveikauskaitė.

Po meninės programos buvo gerai paruošta vakarienė, muzika ir šokiai. pr. p.

MIRĖ LIETUVOJE

Gilios senatvės sulaukusi Joniškyje, Lietuvoje, mirė Gaputienė, dail. E. Gaputytės motina. Buvusi montrealietė, E. Gaputytė dabar gyvena Londone, Didž. Britanijoje.

RADIJAS IEŠKO PAVADINIMO

Montrealio trumpųjų bangų radijo stotis CKGM prieš kurį laiką savo klausytojų prašė pasiūlyti naujas stoties signalines raides, kurios turėtų kokią nors prasmę prancūzų ir anglų kalbose. Kanados radijo stočių atpažinimo signalai privalo prasidėti raidėmis CJ, CK, CH arba CF.

Stotis susilaukė tūkstanties pasiūlymų. Vienas klausytojas net panaudojo kompiuterį ir gavo 18 puslapių įmanomų raidžių sandarų. Įdomiausi buvę tokie pasiūlymai: CHER, CHEZ, CHIC, CKJM ir CHID.

SOCIALINĖ PAGALBA KVEBEKE

Kvebeko socialinės pagalbos įstatymas (loi de l'aide sociale) nustato paramą, kurią provincijos socialinių reikalų ministerija teikia į sunkumus patekusiom šeimom ir atskiriem asmenim.

Tokia pagalba teikiama ne tik pinigais, bet ir kitais būdais: baldais, profesinių kvalifikacijų įdiegimu, specialistų patarimais ir pan. Piniginė pašalpa dažnai neišsprendžia problemų, jei, pvz., į sunkumus patekęs as-

ADVOKATAS
J.P. MILLER, B.A., B.C.L.
168 Notre Dame Street E. Suite 205.
Tel: 866-2063; 866-2064.

NOTARAS
J. BERNOTAS, B.A., B.C.L.
5 Place Ville Marie IBM Building
Suite 417, Montreal, Que.
Tel. 871-1403.

ADVOKATAS
R.J. Išganaitis, BA, BCL
BIEGA, BEAUREGARD, VALADE & IŠGANAITIS
INSURANCE EXCHANGE BUILDING
276 ST. JAMES ST. WEST - SUITE 525 MONTREAL 126.
Tel: 842-1126, namų 674-7038

ADVOKATAS
B.K. Schneider, BA, BCL
DORCHESTER TOWERS
555 DORCHESTER BLVD. W
SUITE 1616
PHONE 871-1224
RES. 486-3361
MONTREAL 128, QUE.

Dr. V. Giriūnienė
Dantų gydytoja
5330 L'Assomption Blvd.
Montreal,
Tel. 255-3535

Dr. A.O. Jaugelienė
Dantų gydytoja
1410 Guy St. pirmas aukštas, 11-12 kambarys
Tel: 932-6662; namų 737-9681.

Dr. J. Mališka
Dantų gydytojas
1440 St. CATHERINE Street W., Room 600
Tel: 866-8235, namų 488-8528.

Dr. A.S. Popieraitis
B.A., M.D., C.M., M.Sc., L.M.C.C., F.R.C.S.(c).
Medical Arts Building,
1538 Sherbrook St. West, Tel. 931-3275
Suite 215, Montreal 109, Que.

muo negali gauti darbo, nes neturi jokių įgūdžių arba specialybės, o jeigu gaisro metu buvo sunaikintas visas turtas, juk reikia įsigyti baldus ir kitus rakandus.

Įstatyme numatyta, kokį turtą ir kokius piniginius išteklius į sunkumus patekęs asmuo gali turėti, kad turėtų teisę į socialinę pagalbą. Paramos dydis paprastai nustatomas pagal žmogaus arba šeimos poreikius ir jo faktiškas pajamas. Normaliais poreikiais laikomi tokie dalykai, kaip, pvz., maistas, rūbai, butas, šildymas, vanduo, telefonas ir pan. Pripažįstami ir specialūs poreikiai, pvz., ligoniams, kuriems reikalinga slaugė, arba vyresnio amžiaus asmenims, kurie patys negali išsivirti maisto.

Anksčiau už suteiktą socialinę pagalbą, sąlygom pagerėjus, reikėdavo valstybei atsiteisti, dabar tokia pagalba teikiama negrąžintinai. Pagalbą gauti teisę turi visi Kvebeko provincijos gyventojai be tautybės, rasės, lyties, religijos, kalbos, socialinės kilmės, pilietybės ar politinės ideologijos skirtumo.

Socialinė pagalba netaikoma kaliniams ir psichiatrinių ligoninių įnamiams, nes valstybė jais jaus rūpinasi. Pagalba neteikiama nė nariams religinių bendruomenių, kurios savo nariais rūpinasi. Socialinė pagalba gali būti įstatymu sustabdyta ar sumažinta ir kitokiais atvejais. Pvz., jei asmuo savo noru pasitraukia iš darbo, nes žino, kad socialinė pagalba jam mokės ne ką mažiau, negu jis uždirbdavo. Arba jeigu asmuo atsisako priimti jam surastą darbą. Arba jeigu asmuo atsisako eiti į kursus specialybei įgyti, kad galėtų būti įdarbinamas. Ir visais kitais atvejais, kada asmuo piktnaudoja socialinės pagalbos įstatymą.

Į sunkumus patekę asmenys arba šeimų galvos, norintieji gauti socialinę pagalbą, turi nueiti į artimiausią socialinių reikalų ministerijos įstaigą ir užpildyti reikalingas anketas. Jeigu asmuo pats anketų užpildyti nesugeba, tai padarys specialus valdininkas.

Įstatymas numato socialinę pagalbą visiems to reikalingiems, tačiau, jeigu anketose paduodamos melagingos žinios, įstatymas numato gana aukštas bausmes už apgavystę.

SVEČIAI IŠ ROCHESTERIO

Praeitą savaitgalį Montrealyje tėvus ir brolius su šeimomis lankė Janė ir Kęstutis Lapinai iš Rochesterio.

GRYBŲ VAKARIENĖ

Aušros Vartų parapijos komiteto ruoštoji grybų vakarienė lapkričio 6 d. sutraukė apie 200 dalyvių, kurių daugumą, žinoma, sudarė lietuviai, bet apsilankė ir gausus kitataučių parapijiečių būrys.

Dr. Petro Lukoševičiaus pravestą vakarą pradėjo AV klebonas tėv. L. Zaremba tradicine malda, o šeimininkės visus pavaišino ne tik grybais, bet ir kitais šiltais skoningais patiekalais.

Įdomu, kad, matyt, lietuvių palankumo siekdami, vakare apsilankė ir La Sallės savivaldybininkai: į miesto tarybą kandidatuojantis W. Goddard ir kandidatas į burmistrus G. Raymond.

SU PASKAITA TORONTE

Irena Lukoševičienė praeitą savaitgalį viešėjo Toronte, kur Lietuvių katalikių moterų draugijos suruoštame simpoziume skaitė paskaitą apie moters rolę šių dienų gyvenime.

SAVIVALDYBIŲ RINKIMAI

Praeitą sekmadienį 15 Montrealio priemiesčių vyko burmistrų ir savivaldybių tarybų rinkimai, kuriuose iš viso kandidatavo 200 savivaldybininkų.

Didžiausia rinkiminė įtampa jaučiama Outremonte, kur 28 kandidatai varžosi dėl 10 vietų taryboje. La Sallėje burmistro pareigomis kandidatavo keturi asmenys: du frankofonai ir du anglofonai. La Sallės burmistru išrinktas Gerald Raymond.

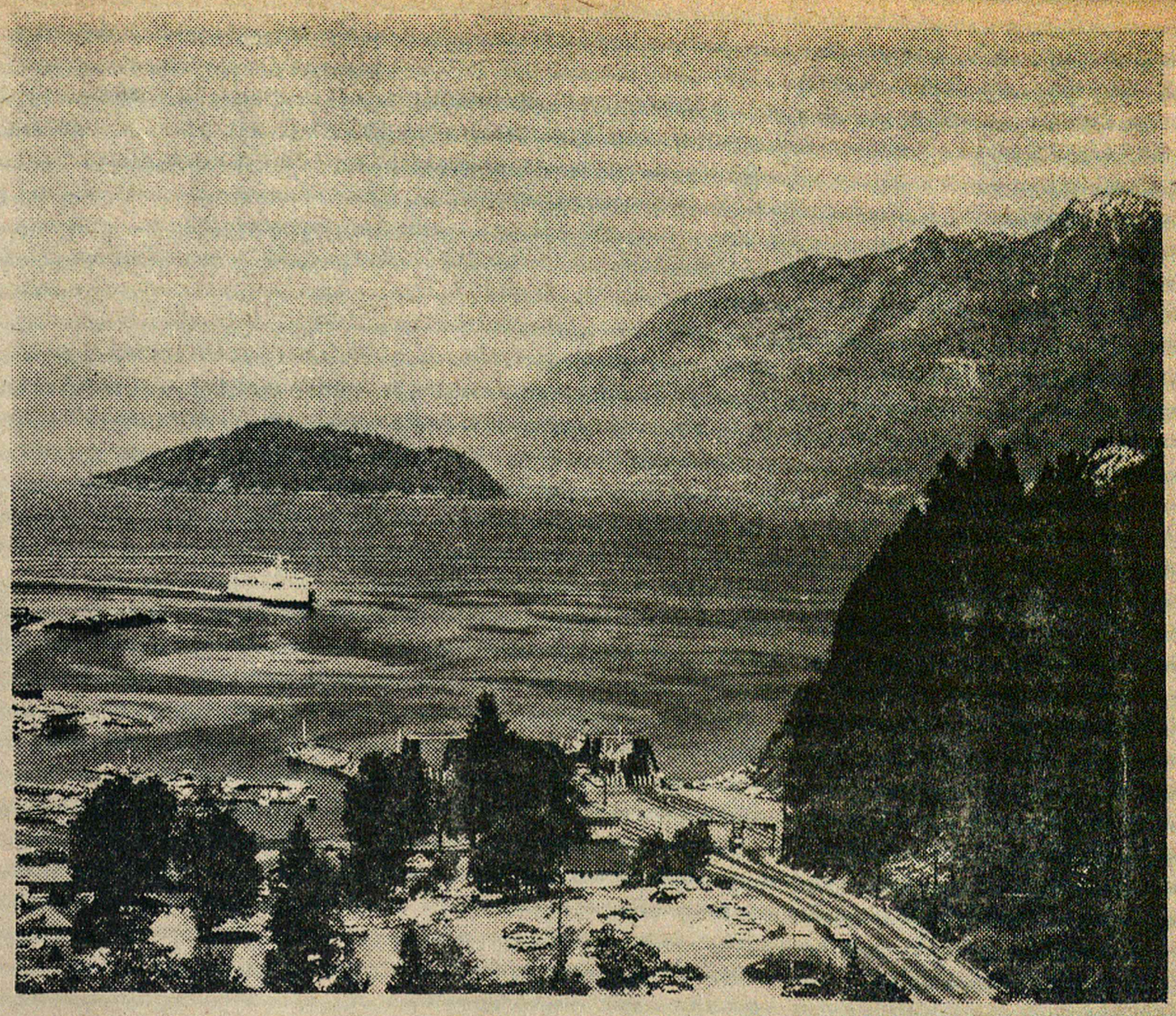

HORSESHOE ĮLANKA BRITŲ KOLUMBIJOJE

LIETUVIŠKI ŽODŽIAI MARDVIŲ KALBOJE

Finų (suomių, estų, lybių, mardvių, komių ir kt.) bei ugrų (vengrų, mansių ir kt.) protėviai, kalbėjusieji bendrąja savo kalba — vadinamąja ugrų-finų prokalbe, apie IV tūkstantmetį pr. m. e. dar gyveno pirmykštėje savo tėvynėje prie Uralo. Iš čia jie ilgainiui išsisklaidė. Finai apsigyveno visoje Europos šiaurėje nuo Uralo iki Baltijos jūros — iki dabartinių Pabaltijo finų (suomių, estų, lybių ir kt.) kraštų. Kur anais laikais ėjo finų žemės pietinės ribos, sunku tiksliai pasakyti; viena yra aišku, kad jų gyventa bent jau, pavyzdžiui, visomis Dauguvos pakrantėmis, Dnepro ir Volgos bei Okos aukštupių kraštuose.

Apie II tūkstantmečio pr. m. e. pradžią mūsų — baltų protėviai iš pietų (šią kryptį pateikiu apytikriai) patraukė į šiaurę, kur susidūrė su finais. Prasidėjo baltų ir finų kalbų bendravimas, dėl kurio atsirado ir žodžių: baltiškųjų — finų kalbose ir finiškųjų — baltų kalbose. Geriausiai ištirti yra baltiškieji žodžiai Pabaltijo finų kalbose. Suomių kalbininkas L. Hakulinenas savo gimtojoje kalboje priskaičiuoja net 1,1% baltiškos kilmės žodžių: suomių **halla** „šalna" (iš baltų **šalna**), **heinä** „šienas" (iš baltų **šeina** „šienas"), **panu** „ugnis" (iš baltų **panu**, plg. prūsų **panno** „ugnis"), **siemen** „sėkla" (plg. liet. **sėmenys**) ir t. t.

Senovės baltų ir ugrų-finų santykiai Volgos aukštupio kraštuose yra labai mažai tyrinėti. Tačiau ir čia aptinkami baltiškieji žodžiai, pavyzdžiui, mardvių kalboje: **kardaz** „kiemas"" (plg. liet. **gardas** „užtvara, aptvaras"), **pursez** „paršas" (plg. liet. **paršas**), **peel** „peilis" (plg. liet. **peilis**), **sazor** „sesuo" (plg. liet. **sesuo** iš **sesõr**) ir kt.; komių-zyrių kalboje: **ram** „ramus" (plg. liet. **ramus**), **verios** „vyras" (plg. liet. **vyras**), **tuis** „tošinis indas" (plg. liet. **tošis**) ir kt. Reikia priminti, kad baltiškieji žodžiai, patekę į vieną ugrų-finų tarmę, į kitas jų tarmes bei kalbas toliau galėjo keliauti jau ir be baltų tarpininkavimo bei kaimynystės.

Doc. V. MAŽIULIS

KREIVI VEIDRODŽIAI

ŠVELNI UŽUOMINA

— Paaiškinkite man keliais žodžiais reliatyvumo teoriją, — kreipėsi į vokiečių fiziką-teoretiką Maksą Borną jo kaimynė.

— Malonėkite pirmiausia išklausyti mažytę įžangą, — atsakė mokslininkas. — Kažkada iš Prancūzijos pas mane atvažiavo kolega. Jis blogai kalbėjo vokiškai, o aš — prancūziškai. Tiesa, apie fizikos problemas mes su juo puikiai susikalbėdavome formulių kalba. Tačiau kartą išėjome pasivaikščioti, išvargome, ir aš pasiūliau:

— Imkime ir nusipirkime pieno.

— Pieno! O kas tai!

— Skystis. Baltas skystis.

— Skystis! O kas tai baltas!

— Jums nežinoma balta spalva! Gulbę matėte!

— O kas tai yra gulbė!

— Gulbė — tai didelis paukštis su riestu kaklu.

— Su riestu kaklu!

— Vadinasi, jūs nežinote, kas tai yra riestas! Pažiūrėkite į mano ranką. — Aš sulenkiau ją.

— Ach, štai kas riestas kaklas! Dabar aš supratau, kas yra pienas...

Išklausiusi šią įžangą apie reliatyvumo teoriją, Makso Borno pašnekovė tuojau pat nukreipė kalbą kita tema.

AKADEMIKO ARGUMENTAS

1879 m. Paryžiaus Medicinos akademijoje buvo demonstruojamas T. Edisono tik ką išrastas fonografas. Iš prietaiso plataus vamzdžio sklido prislopintas žmogaus balsas. Susirinkusiųjų veiduose matėsi aiškus nepasitikėjimas. Vienas akademikas, pagalvojęs, kad išradėjas mulkina visus, pašoko iš vietos ir garsiai suriko:

— Metalinė plokštelė negali atgaminti žmogaus balso!

Jis puolė prie T. Edisono ir čiupo jį už gerklės.

Deja, gerbiamam akademikui tuo nepavyko demaskuoti išradėjo — garsai ir toliau sklido iš aparato.

TRŪKSTA ŽODŽIŲ

Pas rašytoją Anatolį Fransą atėjo stenografistė, ieškodama darbo:

— Mesje, aš galiu stenografuoti 150 žodžių per minutę.

— Gerai, bet iš kur aš paimsiu jums tiek žodžių! — pasakė nustebęs rašytojas.

PIANISTAS

Praėjusio šimtmečio viduryje Ferencas Listas gastroliavo caro rūmuose, Petrapilyje. Po koncerto aukštuomenė nuskubėjo prie paradinių durų, kur stovėjo ceremonialmeistras, garsiai iškviesdamas karietas:

— Karieta didžiajam kunigaikščiui.., karieta princesei.., karieta didžiajai kunigaikštytei...

Ceremonialmeistras buvo prityręs ir žinojo tiek aristokratų titulus, tiek jų menamus nuopelnus.

Pagaliau iš rūmų išėjo Ferencas Listas. Ceremonialmeistras nieko apie jį nebuvo girdėjęs. Tad storu bosu sušuko:

— Karietą... šitam pianistui!

ABU KLYSTAME

Prancūzijos Mokslų akademijos posėdyje vienas profesorius pavadino Volterą silpnaprotiu.

— Brangusis profesoriau, — kreipėsi Volteras į mokslininką, — iki šiol aš jus laikiau protingu žmogumi. Dabar kiek nustebęs sužinojau, kad jūs mane laikote idiotu. Galimas dalykas, jog mes abu klystame.

KRONIKA

LAIKRAŠČIO
REIKALAIS

NL spaudos bendrovės valdyba lapkričio 4 d. redakcijos patalpose buvo susirinkusi eiliniam posėdžiui. Pauliaus Povilaičio pirmininkaujamame posėdyje dalyvavo visi valdybos nariai ir redaktorius R. E. Maziliauskas.

Be kita ko, posėdyje buvo svarstoma leidyklos finansinė padėtis, nagrinėjamos galimybės ir priemonės padidinti skaitytojų skaičių, patvirtintas ankstyvesnis valdybos nutarimas spaudos balių ruošti vasario 12 d. Šv. Kazimiero parapijos salėje, Montrealyje.

Leidyklos vadovybė baliui ruošti sukvies specialų komitetą. Kaip žinome, vienu įdomiausiu ir populiariausiu Montrealio lietuvių įvykių, yra Nepriklausomos Lietuvos karalaitės rinkimai spaudos baliuje.

TEATRO
FESTIVALIS

Lapkirčio 25-28 dienomis Chicagoje, Jaunimo centre vyks antrasis teatro festivalis, kurį ruošia JAV LB kultūros fondas.

Chicagos Jaunimo teatras festivalyje pasirodys su Kosto Ostrausko trijų veiksmų diversimentu "Metai". Režisuos Marytė Smilgaitė. D. Mackialienės vadovaujamas Los Angeles dramos sambūris statys A. Landsbergio 3 veiksmų melotragikomediją "Paskutinis piknikas".

Kanados lietuviams festivalyje atstovaus N. Kudabienės vadovaujamas Montrealio Aušros Vartų parapijos choro koncerte lapkričio 13 d. Be solistės, koncerte dalyvaus pats rengėjas — AV choras, vadovaujamas M. Roch, vyrų ir moterų chorai, solo dainuos ir A. Keblys.

mas Hamiltono Aukuras, kuris statys dar nevaidintą Jurgio Jankaus trijų veiksmų dramą "Audronė".

STIPENDIJOS

Kanados lietuvių jaunimas, kuris nori neakivaizdiniu būdu studijuoti lituanistinius dalykus Chicagos Pedagoginiame lituanistikos institute, gali gauti paramą iš Bendruomenės: KLB švietimo komisija sumoka visą mokestį už mokslą. Norintieji šia stipendija pasinaudoti tesikreipia į KLB švietimo komisijos pirm. L. Tamošauską, 236 Dovercourt Rd., Toronto 3, Ontario.

Tėvai turėtų skatinti savo vaikus, baigusius lituanistines mokyklas, neakivaizdiniu būdu Pedagoginiame lituanistikos institute studijuoti, kad geriau pažintų lietuvišką kultūrą ir taptų iš tikrųjų lietuviškai raštingais žmonėmis. Institute kursas tęsiasi 2 metus, tačiau jį galima išeiti ir per ilgesnį laiką.

Meška jau ieško guolio žiemai

PO BOSTONO
MONTREALYJE

Spalio 30 d. Bostone, solistė Gina Čapkauskienė savo rečitalyje dainavo kone vien tik lietuvių kompozitorių dainas. Atlikusi po vieną Bishop, Sendoval ir Arditi dainą, solistė gausiems klausytojams, lietuviams ir amerikiečiams, padainavo Gailevičiaus, Stankūno, Jakubėno ir Budriūno lietuviškas dainas.

Lietuvių respublikonų klubo ruoštame vakare susirinko gausus klausytojų būrys. Pagrindinę vakaro kalbą pasakė JAV kongreso narė M. Heckler.

Gina Čapkauskienė

Lapkričio 13 d. 7 val. vak.
AUŠROS VARTŲ PARAPIJOS SALĖJE
CHORAS RUOŠIA

KONCERTĄ-VAIŠES

Programoje:
Sol. G. Čapkauskienė
Sol. A. Keblys
Choro vyrų ir moterų oktetai ir
Choras, vedamas Mme M. Roch
Akomponiatorė R. Vilčinskienė

Po programos karšti užkandžiai, loterija, puikus šokių orkestras.

NIEKAS NEAPSIVILIA STEPHEN KISBERIO
DOVANŲ, DAILENYBIŲ IR SENIENŲ PARDUOTUVĖJE

Nuostabus pasirinkimas: tikri rusiški samovarai, porcelanas, dekoratyvios lėkštės, medžio drožiniai, įvairūs indai, rankdarbiai, lininės staltiesės, be to — gintaras ir jo išdirbiniai...

Kisber & Co. Ltd. & Cie. Ltée.
AUCTIONEERS - ENCANTEURS
56 NOTRE DAME W.
MONTREAL
TEL. 849-1366

PAS KISBERĮ NIEKAS NEAPSIVILIA!

INSURANCE BROKERS ASSOCIATION QUEBEC
TEL. BUS.: 722-3545
RES.: 256-5355
PETRAS ADAMONIS
C. I. B.
GAISRAS - AUTOMOBILIAI - ATSAKOMYBĖ IR GYVYBĖ
ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.
3907A ROSEMONT BLVD., MONTREAL, QUE.

Žemiausios kainos!
MONTREAL ENTERPRISES Reg'd.
DRAUDIMO AGENTŪRA
6695 — 35th Avenue, Montreal 409
TEL. **727-3120** Namų 376-3781
Albertas NORKELIŪNAS, B.A. C.S.C., I.B.
Agentūra veikia nuo 1945 m.
Komercinio, privataus turto, automobilių, atsakomybės, gyvybės draudimas

LITAS
Montrealio Lietuvių Kredito Unija
1465 DE SEVE STREET, MONTREAL 205, QUE.
Telefonas: 766 5827

MOKA UŽ:		DUODA PASKOLAS:	
Einamąsias s-tas	5.0%	Asmenines	8.5%
Taupomąsias s-tas	6.0%	Nekiln. turto	8.75%
Term. ind. 1 metams	6.25%	Čekių kredito	9.0%
Term. ind. 2 metams	6.75%	Investacines	nuo 9.0% iki 12%

Duoda nemokamą gyvybės apdraudą iki $2,000 už taup. s-tos sumas.
Nemok. gyvybės apdr. iki $10.000 už paskolos sumą.

Kasos valandos: 1465 De Steve St., sekmadieniais nuo 10.30 iki 12.30 v., darbo dienomis — nuo 10 iki 3 val. kasdien, išskiriant šeštadienius; vakarais — trečiadieniais ir penktadieniais nuo 7 iki 9 val.

3907 Rosemount Blvd., tel. 722-3545: dieną — penktadieniais nuo 1 iki 6 val. ir vakarais — pirmad., trečiadieniais ir penktad. nuo 7 iki 9 v.

Sekmadieniais nedirbama vasarą nuo birželio 15 d. iki rugsėjo 15 d. ir per visus ilguosius savaitgalius.